

"Թեղուտ" ՓԲԸ լեռնահարստացման կոմբինատում առաջացող թափոնների պահման / տեղադրման գործունեության

ՃՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՏ

Rev02

Մայիս 2021

ATMS Solutions

Հայաստան, Երևան, 0010
 Վ. Սարգսյան 26/3, 7-րդ հարկ
 Գրասենյակ 713
 Հեռ.՝ +37410 583643
 Բջջ.՝ +37499 109495
 Էլ. փոստ՝ info@atms.am
 Կայք՝ www.atms.am

"Թեղուտ" ՓԲԸ լեռնահարստացման կոմբինատում առաջացող թափոնների պահման / տեղադրման գործունեության

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՏ

Rev01

"ԷՅ ԹԻ ԷՄ ԷՍ Սոլյուշնս" ՍՊԸ տնօրեն

Ա. Տեր-Թորոսյան

21 մայիսի, 2021թ.

Փաստաթղթի մշակումը և հրապարակումը

Վարկած	Մշակված է	Ստուգված է	Ամսաթիվը	Նկարագրությունը
Rev01	Ա. Տեր-Թորոսյան Ս. Գյուրջինյան Գ. Սահակյան	Ա. Տեր-Թորոսյան	12.03.2021	Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման նախնական հայտ
Rev02	Ա. Տեր-Թորոսյան Ս. Գյուրջինյան Գ. Սահակյան	Ա. Տեր-Թորոսյան	21.05.2021	Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման նախնական հայտի լրամշակված տարբերակ

Բովանդակություն

1.	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	5
2.	ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐ	5
3.	ՆԱԽԱՏԵՍՎՈՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ՀԻՄՆԱՎՈՐՈՒՄԸ	6
3.1	Նախապատմությունը, նպատակը և հիմնավորումը	6
3.2	Հանրային ծանուցումը և քննարկումները	7
4.	ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՆՈՐՄԱՏԻՎԱԻՐԱՎԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐԸ	7
5.	ՆԱԽԱՏԵՍՎՈՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ	11
5.1	Կոմբինատի տեղադիրքը և կառուցվածքը	11
5.2	Կոմբինատի արտադրական գործընթացի նկարագիրը	12
5.3	Կոմբինատի գործունեության ընթացքում առաջացող արտադրության և սպառման թափոնները և դրանց բնութագրերը	15
5.4	Կոմբինատի գործունեության թափոնագոյացնող գործընթացները	17
5.5	Նախատեսվող գործունեության՝ արտադրության և սպառման թափոնների պահման և տեղադրման հրապարակների բնութագրերը	22
5.5.1	Արտադրության և սպառման թափոնների կառավարման գործընթացները	23
5.5.2	Հրապարակ №1՝ ներքևի ավտոհավաքակայանի պահեստ	23
5.5.3	Հրապարակ №2՝ ընդհանուր բաց հրապարակ	26
5.5.4	Հրապարակ №3՝ հարստացուցիչ ֆաբրիկա	27
5.5.5	Հրապարակ №4՝ հանքային տեխնիկայի ավտոհավաքակայան	28
5.5.6	Թափոններ, որոնց համար չի պահանջվում պահման/տեղադրման պահեստներ	32
5.6	Կոմբինատում առաջացող արտադրության և սպառման թափոնների կուտակման տարողությունները	33
6.	ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ	35
6.1	Տարածքի ֆիզիկաաշխարհագրական բնութագիրը	35
6.2	Ռելիեֆը և լանդշաֆտը	35
6.3	Հողերի նկարագիրը	36
6.4	Տեկտոնիկական և սեյսմակայունությունը	37
6.5	Երկրաբանական կառուցվածքը	38
6.6	Հիդրոերկրաբանական պայմանները	38
6.7	Կլիմա	39
6.7.1	Չերմաստիճանը	40
6.7.2	Խոնավություն	40
6.7.3	Մթնոլորտային տեղումներ	41
6.7.4	Ջյան ծածկույթ	41
6.7.5	Քամիներ	41
6.8	Տարածաշրջանի հատուկ պահպանվող տարածքները	43
6.9	Պատմամշակութային հուշարձաններ և բնության հուշարձաններ	44

6.10	Բուսական աշխարհը	44
6.11	Կենդանական աշխարհը	46
6.12	Շնող խոշորացված համայնքի սոցիալ-տնտեսական պատկերը.....	49
6.12.1	Ընդհանուր տվյալներ.....	49
7.	ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ	51
7.1	Նպատակը.....	51
7.2	Մեթոդաբանությունը	51
7.3	Նախնական գնահատման ուսումնասիրությունը	52
7.4	Նախնական գնահատման արդյունքները	53
	Հավելվածներ	59

1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1.1	Պատվիրատու՝	"Թեղուտ" ՓԲԸ
1.2	Ձեռնարկող՝	"Թեղուտ" ՓԲԸ
1.3	Ձեռնարկողի կոնտակտային տվյալները	
	- Հասցե՝	ՀՀ, Լոռու մարզ, Ծնող համայնք, Թեղուտ գյուղ 3 փող., 2 փակուղի, 2
	- Հեռախոսը՝	+37460 622533
	- Էլ. հասցե՝	teghout@teghoutmining.am
	- Կայք՝	www.teghoutmining.am
1.4	Գործունեության տեսակը՝	Հանքաարդյունահանում
1.5	Վարչական տարածքը՝	ՀՀ Լոռու մարզ, Ծնող համայնք
1.6	Ծրագրի մշակող՝	"ԷՅ ԹԻ ԷՄ ԷՍ Սոլյուշնս" ՍՊԸ
	- Հասցե՝	ՀՀ, Երևան, Վ. Սարգսյան 26/3, գրասենյակ 713
	- Հեռախոսը՝	+37410 583643, +37499 109495
	- Էլ. հասցե՝	teghout@teghoutmining.am
	- Կայք՝	www.atms.am
1.7	Ծրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հայտի մշակող՝	"ԷՅ ԹԻ ԷՄ ԷՍ Սոլյուշնս" ՍՊԸ

2. ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐ

ՓԲԸ՝	Փակ Բաժնետիրական Ընկերություն
ՍՊԸ՝	Սահմանափակ Պատասխանատվությամբ Ընկերություն
ՍԹԿ՝	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա
ՀՀ՝	Հայաստանի Հանրապետություն
ՀՈԱԿ՝	Համայնքային Ոչ Առևտրային Կազմակերպություն
ՇՄԱԳ՝	Ծրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատում
ՇՄԱՆԳ՝	Ծրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատում

3. ՆԱԽԱՏԵՍՎՈՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ՀԻՄՆԱՎՈՐՈՒՄԸ

3.1 Նախապատմությունը, նպատակը և հիմնավորումը

Հայաստանում առաջացող արդյունաբերական թափոնների տեղադրման լիցենզավորված թափոնավայրերի/պոլիգոնների բացակայության, ինչպես նաև թափոնների մշակման/վերամշակման, վերօգտագործման և վնասագերծման ոլորտում մասնագիտացված կազմակերպությունների սակավ քանակի հետևանքով, ձեռնարկություններում թափոնների հետ արդյունավետ գործածության խնդիրները հիմնականում մնում են չլուծված: Հանքարդյունաբերության ոլորտում խնդիրն ավելի արդիական է՝ հաշվի առնելով առաջացող արդյունաբերական թափոնների կազմը, քանակությունը և բազմազանությունը:

Ներկայումս արդյունաբերական ձեռնարկությունները ձգտում են սեփական ուժերով և նախաձեռնությամբ բարելավել իրենց գործունեության ընթացքում առաջացող թափոնների կառավարումը՝ ապահովելով, թե շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության նվազեցումը և, թե թափոնների ոլորտը կարգավորող ՀՀ նորմատիվաիրավական ակտերի պահանջների կատարումը:

"Թեղուտ" ՓԲԸ լեռնահարստացման կոմբինատը (այսուհետ՝ "Կոմբինատ"), շրջակա միջավայրի պահպանության ոլորտում ստանձնած պարտավորություններին համահունչ, "ԷՅ ԹԻ ԷՄ ԷՄ Սոլյուշնս" ՍՊԸ-ի հետ համատեղ մշակել է իր գործունեության ընթացքում առաջացող թափոնների պահման և տեղադրման գործունեության ծրագիրը (այսուհետ՝ "Ծրագիր"): Ծրագիրը կանոնակարգում է թափոնների կառավարման այն ենթակառուցվածքները և գործողությունների հաջորդականությունը, որը միտված է թափոնների ոլորտի ՀՀ օրենսդրության, միջազգային լավագույն փորձի և Կոմբինատի ներքին ընթացակարգերի ու կարգավորումների պահանջների կատարմանը: Բոլոր գործողությունները մշակվել են՝ հաշվի առնելով թափոնների կառավարման բուրգը (որպես միջազգային լավագույն փորձ) և ՀՀ-ում իրացման հնարավորությունները:

"Թեղուտ" ՓԲԸ թափոնների կառավարման համակարգի կարևորագույն բաղադրիչն է Կոմբինատի արտադրական գործունեությունից առաջացող արտադրության և սպառման թափոնների պահման և տեղադրման պահեստների առկայությունը: Այդ նպատակով, Կոմբինատի տարածքում կազմակերպված են թափոնների պահման և տեղադրման պահեստներ՝ տեղական օրենսդրական պահանջներին և միջազգային լավագույն փորձին համապատասխան: Նշված պահեստներում առանձնացված և անվտանգ պահվում/տեղադրվում են Կոմբինատի գործունեությունից առաջացած թափոնները, որոնց մի մասը պարբերաբար (ապրանքային խմբաքանակ ձևավորվելու դեպքում) փոխանցվում են մասնագիտացված/լիցենզավորված ընկերություններին՝ իրացման, վերամշակման կամ վնասագերծման համար: Որոշակի տեսակի թափոններ՝ մասնավորապես բանեցված սնդիկային լամպերը, նախատեսված է երկարաժամկետ տեղադրել Կոմբինատի թափոնների պահման/տեղադրման պահեստներում՝ ՀՀ տարածքում դրանց վերամշակմամբ զբաղվող լիցենզավորված ընկերությունների բացակայության պատճառով:

Սույն Ծրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման (այսուհետ՝ ԾՄԱՆԳ) հայտի մշակման համար հիմք է հանդիսացել "Թեղուտ" ՓԲԸ լեռնահարստացման կոմբինատում առաջացող թափոնների պահման և տեղադրման ծրագիրը: Նախատեսվող

գործունեությունն իրականացվելու է Կոմբինատի տարածքում, որը գտնվում է Լոռու մարզի Շնող համայնքի վարչական սահմաններում:

2014թ.-ի հունիսի 21-ի "Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին" ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 4-րդ կետի 6)-րդ ենթակետի համաձայն՝ վտանգավոր թափոնների հավաքումը, պահումը, օգտագործումը, մշակումը, վերամշակումը, հեռացումը, վնասագերծումը, տեղադրումը և թաղումը հանդիսանում է "Ա" կատեգորիայի գործունեության տեսակ և ենթակա է շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության:

3.2 Հանրային ծանուցումը և քննարկումները

Նախատեսվող գործունեության վերաբերյալ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման փուլում, Շնող համայնքի (ազդակիր համայնք) համայնքապետարանում 03.02.2021թ.-ին անցկացվել է հանրային քննարկում (1-ին հանրային քննարկում), որի ընթացքում դիտարկվել են Ծրագրում տեղ գտած տեխնիկական և բնապահպանական լուծումները, ինչպես նաև ստացվել է Շնող համայնքի նախնական համաձայնությունը նախատեսվող գործունեության իրականացման վերաբերյալ:

4. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԳԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՆՈՐՄԱՏԻՎԱԻՐԱՎԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐԸ

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության հիմնական պահանջները սահմանված են 21.06.2014թ.-ին ընդունված "Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին" ՀՀ օրենքով: Այն կարգավորում է շրջակա միջավայրի վրա հիմնադրությային փաստաթղթի և նախատեսվող գործունեության ազդեցության փորձաքննության իրավական, տնտեսական և կազմակերպական հիմունքները:

"Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին" ՀՀ օրենքը

Օրենքը նկարագրում է Հայաստանում տարաբնույթ ծրագրերի և գործունեությունների շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման (այսուհետ՝ ՇՄԱԳ) և բնապահպանական փորձաքննության գործընթացները: Օրենքում օգտագործվող հիմնական սահմանումները բերված են Հոդված 4-ում: Օրենքի հիմնական առարկաներն են՝

- Հիմնադրությային փաստաթուղթը՝ շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցություն ունեցող փաստաթղթի (քաղաքականություն, ռազմավարություն, հայեցակարգ, ուրվագիծ, բնական ռեսուրսների օգտագործման սխեմա, ծրագիր, հատակագիծ, քաղաքաշինական ծրագրային փաստաթուղթ) նախագիծ:
- Նախատեսվող գործունեությունը՝ շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցություն ունեցող ուսումնասիրություն, արտադրություն, կառուցում, շահագործում, վերակառուցում, ընդլայնում, տեխնիկական և տեխնոլոգիական վերագինում, վերապրոֆիլավորում, կոնսերվացում, տեղափոխում, լուծարում, փակում:

Օրենքի հոդված 6-ը սահմանում է գնահատման և փորձաքննության նպատակն ու խնդիրները, իսկ հոդված 7-ը թվարկում է ՇՄԱԳ և փորձաքննության գործընթացում դիտարկվող շրջակա միջավայրի օբյեկտները և բնութագրերը: Օրենքի գլուխ 2-ը (8-13 հոդվածները)

նկարագրում են ՇՄԱԳ և փորձաքննության գործընթացի հիմնական մասնակիցների լիազորությունները:

Հոդված 14-ը թվարկում է ՇՄԱԳ և փորձաքննության ենթակա հիմնադրույթային փաստաթղթերի բնագավառները և նախատեսվող գործունեությունների տեսակները, որոնք ըստ ոլորտների դասակարգվում են "Ա", "Բ" և "Գ" կատեգորիայի՝ ըստ շրջակա միջավայրի վրա նվազող աստիճանի: Սույն հոդվածի 4-րդ կետի 6)-րդ ենթակետի համաձայն, թափոնների օգտագործման բնագավառում "Վտանգավոր թափոնների հավաքումը, պահումը, օգտագործումը, մշակումը, վերամշակումը, հեռացումը, վնասագերծումը, տեղադրումը, թաղումը" գործունեության շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատումը և փորձաքննությունը իրականացվում է "Ա" կատեգորիայի համար նախատեսված ընթացակարգով:

Օրենքի հոդված 16-ի համաձայն նախատեսվող գործունեությունների փորձաքննությունն իրականացվում է երկու փուլով՝ նախնական և հիմնական: Նախնական փուլում կազմվում է նախատեսվող գործունեության գնահատման նախնական հայտը, որի փորձաքննության հիման վրա ("Ա" կամ "Բ" կատեգորիայի գործունեության դեպքում) կազմվում է տեխնիկական առաջադրանք, ինչը հիմք է ծառայում ՇՄԱԳ հաշվետվության մշակման համար: Նախնական փորձաքննության տևողությունն է 30 աշխատանքային օր: Եթե փորձաքննության ընթացքում որոշվում է, որ նախատեսվող գործունեությունը հանդիսանում է "Գ" կատեգորիայի, ապա ձեռնարկողին նախնական գնահատման հայտի հիման վրա տրվում է փորձաքննության եզրակացություն:

Հոդված 18-ը սահմանում է հիմնադրույթային փաստաթղթի ազդեցության ռազմավարական գնահատման հաշվետվության և նախատեսվող գործունեության ՇՄԱԳ հաշվետվության բովանդակությանը ներկայացվող պահանջները: Հոդված 19-ը նկարագրում է փորձաքննության հիմնական փուլը: Սույն հոդվածի 4-րդ կետի համաձայն փորձաքննության հիմնական փուլի ժամկետները չպետք է գերազանցեն հիմնադրույթային փաստաթղթի և նախատեսվող գործունեության "Ա" կատեգորիայի դեպքում մինչև 60 աշխատանքային օր, իսկ նախատեսվող գործունեության "Բ" կատեգորիայի դեպքում մինչև 40 աշխատանքային օր:

Օրենքի հոդված 26-ը սահմանում է ՇՄԱԳ և փորձաքննության ընթացքում հանրային ծանուցմանը և քննարկումների իրականացմանը ներկայացվող պահանջները: Հանրության ծանուցումը իրականացվում է մինչ լուսնները կամ քննարկումները առնվազն 7 աշխատանքային օր առաջ զանգվածային լրատվամիջոցներով, հայտարարություններով և էլեկտրոնային փոստով: Հանրային ծանուցումը և քննարկումները իրականացվում են 19.11.2014 թ.-ի **«Հարավարության» «Հանրային ծանուցման և քննարկումների իրականացման կարգը սահմանելու մասին» թիվ 1325-Ն** որոշմամբ:

«Հողային օրենսգիրքը» (2001թ.) սահմանում է հողային հարաբերությունների պետական կարգավորման կատարելագործման, հողի տնտեսավարման տարբեր կազմակերպական-իրավական ձևերի զարգացման, հողերի բերրիության, հողօգտագործման արդյունավետության բարձրացման, մարդկանց կյանքի ու առողջության համար բարենպաստ շրջակա միջավայրի պահպանման և բարելավման, հողի նկատմամբ իրավունքների պաշտպանության իրավական հիմքերը: Համաձայն Օրենսգրքի «Հողային ֆոնդը դասակարգվում է ըստ հետևյալ կատեգորիաների. 1) գյուղատնտեսական նշանակության, 2) բնակավայրերի, 3) արդյունաբերության, ընդերքօգտագործման և այլ արտադրական նշանակության, 4) էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների, 5) հատուկ պահպանվող տարածքների, 6) հատուկ նշանակության, 7) անտառային, 8) ջրային և 9) պահուստային հողերի:

Օրենսգրքի գլուխ 13-ը սահմանում է հողամասերի նկատմամբ քաղաքացիների և իրավաբանական անձանց իրավունքները, այդ թվում. հողամասն օգտագործման տրամադրելը (անհատույց (մշտական) օգտագործման կամ վարձակալության իրավունքով), հողամասի կառուցապատման իրավունքը, հողամասի նկատմամբ իրավունքների սահմանափակումները և հողամասի սերվիտուտը: Օրենսգրքի գլուխ 15-ը նկարագրում է պետության և համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողամասերի օտարման ընթացակարգը:

"Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին" ՀՀ օրենքը (1994թ.) կարգավորում է մթնոլորտային օդի մաքրության ապահովման, մթնոլորտային օդի վրա վնասակար ներգործությունների նվազեցման ու կանխման բնագավառում հասարակական հարաբերությունների հարցերը: Մթնոլորտ վնասակար նյութերի արտանետումների թույլտվությունների ստացման կարգը և է մթնոլորտային օդի աղտոտման սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաները սահմանվում են ՀՀ կառավարության **"Մթնոլորտային օդի վրա վնասակար ներգործությունների պետական հաշվառման կարգը հաստատելու մասին"** թիվ 259, **"Մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի արտանետումների նորմատիվների մշակման ու հաստատման կարգը սահմանելու և ՀՀ կառավարության 1999 թվականի մարտի 30-ի թիվ 192 և 2008 թվականի օգոստոսի 21-ի թիվ 953-Ն որոշումներն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին"** թիվ 1673-Ն և **"Բնակավայրերում մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի խտությունների (կոնցենտրացիաների - ՍԹԿ) նորմատիվները հաստատելու մասին"** թիվ 160-Ն որոշումներով:

"Թափոնների մասին" ՀՀ օրենքը (2004թ.) սահմանում է թափոնների հավաքման, փոխադրման, պահման, մշակման, օգտահանման, ինչպես նաև բնական ռեսուրսների, մարդու կյանքի և առողջության վրա թափոններից առաջացող բացասական ազդեցությունների կանխարգելման համար իրավական և տնտեսական հիմքերը: Օրենքի 3-րդ գլուխը նկարագրում է թափոնների նորմավորման, հաշվառման, անձնագրավորման ընթացակարգերը: Օրենքում ներկայացված են նաև ոլորտի պետական լիազորված մարմինների իրավասությունները, ինչպես նաև թափոնների գործածության ոլորտում ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց իրավունքներն ու պարտականությունները: Օրենքի կիրարկումն ապահովվում է մի շարք կառավարության որոշումների և բնապահպանության նախարարի հրամաններով: Մասնավորապես արտադրության և սպառման թափոնների դասակարգումը ըստ վտանգավորության դասի իրականացվում է ՀՀ բնապահպանության նախարարի 26.10.2006 թ.-ի **"ՀՀ տարածքում գոյացող արտադրության և սպառման թափոնների ցանկը հաստատելու մասին"** թիվ 342-Ն հրամանի համաձայն:

"Լիցենզավորման մասին" ՀՀ օրենքը (2001թ.) սահմանում է լիցենզավորման ենթակա գործունեության տեսակները և կարգավորում է լիցենզավորման հետ կապված հարաբերությունները: Օրենքի հոդված 43-ը սահմանում է լիցենզավորման ենթակա գործունեությունների տեսակների ցանկը: Մասնավորապես, հոդված 43-ի կետ 14-ի (Շրջակա միջավայրի պահպանության բնագավառ) համաձայն, վտանգավոր թափոնների գործածություն ոլորտն ենթակա է լիցենզավորման և կարգավորվում է ՀՀ կառավարության 30.01.2003թ.-ի **"Հայաստանի Հանրապետությունում վտանգավոր թափոնների գործածության գործունեության լիցենզավորման կարգը հաստատելու մասին"** թիվ 121-Ն որոշմամբ:

"Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին" ՀՀ օրենքը (2006թ.) կարգավորում է ՀՀ բնության հատուկ պահպանվող տարածքների՝ որպես բնապահպանական, տնտեսա-

կան, սոցիալական, գիտական, կրթական, պատմամշակութային, գեղագիտական, առողջապահական, ռեկրեացիոն արժեք ներկայացնող էկոհամակարգերի, բնության համալիրների ու առանձին օբյեկտների բնականոն զարգացման, վերականգնման, պահպանության, վերարտադրության և օգտագործման պետական քաղաքականության իրավական հիմունքները: Օրենքը դասակարգում է ՀՀ-ում հատուկ պահպանվող տարածքները. ա) ըստ նշանակության (միջազգային, հանրապետական և տեղական բնության հատուկ պահպանվող տարածքների) և բ) ըստ կատեգորիայի (պետական արգելոցի, ազգային պարկի, պետական արգելավայրի և բնության հուշարձանի):

Օրենքը նկարագրում է բնության հատուկ պահպանվող տարածքների պահպանության ռեժիմները, պահպանության իրականացումը, օգտագործումը և վերահսկողությունը, սահմանում է պետական մարմինների իրավասությունները, ինչպես նաև բնության հատուկ պահպանվող տարածքներն օգտագործողների իրավունքներն ու պարտականությունները:

"Բուսական աշխարհի մասին" (1999թ.) և **"Կենդանական աշխարհի մասին"** (2000թ.) ՀՀ օրենքները սահմանում են ՀՀ բույսերի և կենդանիների պահպանության, պաշտպանության, օգտագործման, վերարտադրության ու կառավարման, ինչպես նաև կենսաբազմազանության վրա մարդկանց գործունեության ազդեցությունը կարգավորելու քաղաքականությունը: Այս օրենքների հիմնանպատակը բուսական/կենդանական աշխարհի և կենսաբազմազանության պահպանության ապահովումն է: Այն նաև սահմանում է տեսակների՝ մասնավորապես էնդեմիկ և վտանգված, մոնիտորինգի և գնահատման ընթացակարգերը:

"ՀՀ կենդանիների Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին" թիվ 71-Ն և **"ՀՀ բույսերի Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին"** թիվ 72-Ն ՀՀ կառավարության 29.01.2010թ.-ի որոշումները սահմանում են ՀՀ բուսական և կենդանական աշխարհների հազվագյուտ, անհետացած ու անհետացող, կրճատվող, ոնորոշ տեսակների կենսաբանությունը, թվաքանակը, տարածման վայրերը և ձևաբանությունը:

«ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը սահմանելու մասին» №781-Ն ՀՀ կառավարության 31.07.2014 թ.-ի որոշումը սահմանում է ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման ընթացակարգը:

"Հայաստանի Հանրապետության Լոռու մարզի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակը հաստատելու մասին" թիվ 49-Ն որոշման մեջ ներկայացված է ՀՀ Լոռու մարզի պատմամշակութային հուշարձանների ցանկը:

"Հայաստանի Հանրապետության բնության հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին" թիվ 967-Ն ՀՀ կառավարության որոշում:

Տնտեսական գործունեության հետևանքով մթնոլորտային օդի, ջրային և հողային ռեսուրսների վրա ազդեցության վնասի գնահատումը իրականացվում է՝

- ՀՀ կառավարության **"Շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր տնտեսական վնասի գնահատման և հատուցման կարգը հաստատելու մասին"** թիվ 764-Ն որոշմամբ,
- ՀՀ կառավարության **"Մթնոլորտի վրա տնտեսական գործունեության հետևանքով առաջացած ազդեցության գնահատման կարգը հաստատելու մասին"** թիվ 91-Ն որոշմամբ,

- ՀՀ կառավարության "Հողային ռեսուրսների վրա տնտեսական գործունեության հետևանքով առաջացած ազդեցության գնահատման կարգը հաստատելու մասին" թիվ 92-Ն որոշմամբ,
- ՀՀ կառավարության "Զրային ռեսուրսների վրա տնտեսական գործունեության հետևանքով առաջացած ազդեցության գնահատման կարգը հաստատելու մասին" թիվ 1110-Ն որոշմամբ:

5. ՆԱԽԱՏԵՍՎՈՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

5.1 Կոմբինատի տեղադիրքը և կառուցվածքը

"Թեղուտ" ՓԲԸ լեռնահարստացման կոմբինատը բաց եղանակով շահագործում է Թեղուտի պղնձմոլիբդենային հանքավայրը: Կոմբինատը գտնվում է Լոռու մարզի Շնող համայնքի Թեղուտ գյուղում, Շնող գետի ստորին հոսքի ավազանում: Մոտակա բնակավայրերն են Թեղուտ և Շնող գյուղերը: Կոմբինատի գործող պոչամբարը տեղակայված է Խառատաձոր գետի կիրճում, ֆաբրիկայից 0.35 կմ հեռավորության վրա: Կոմբինատի աշխատանքային ռեժիմն է՝ 340 աշխատանքային օր, օրը 24 ժամ, 3 հերթափոխային գրաֆիկով, հերթափոխի տևողությունը՝ 8 ժամ: Կոմբինատում աշխատում է 1044 մարդ:

Կոմբինատը տարեկան արդյունահանում և վերամշակում է 7.0 մլն.տ քանակությամբ հանքաքար: Պատրաստի խտանյութի քանակը կազմում է՝

- պղինձի խտանյութ 63000 տ/տարի,
- մոլիբդենի խտանյութ 760 տ/տարի:

Կոմբինատի կազմում ներառված են՝

1. Բացահանքը,
2. Հարստացուցիչ ֆաբրիկան՝

Հիմնական ստորաբաժանումներ.

- Խոշոր ջարդման բաժանմունք,
- Մանրացման բաժանմունք,
- Լրաջարդման տեղամաս,
- Ռեագենտների պատրաստման տեղամաս,
- Ֆլոտացման բաժանմունք,
- Խտացման և գտման տեղամաս,
- Մոլիբդենի խտանյութի չորացման տեղամաս,
- Պղնձի խտանյութի չորացման տեղամաս,
- Այլ տեղամասեր:

Օժանդակ ստորաբաժանումներ.

- Ավտոհավաքակայաններ,
- Մեխանիկական արտադրամաս,
- Էլեկտրամատակարարման տեղամաս,
- Կաթսայատուն,
- Փայտամշակման տեղամաս,

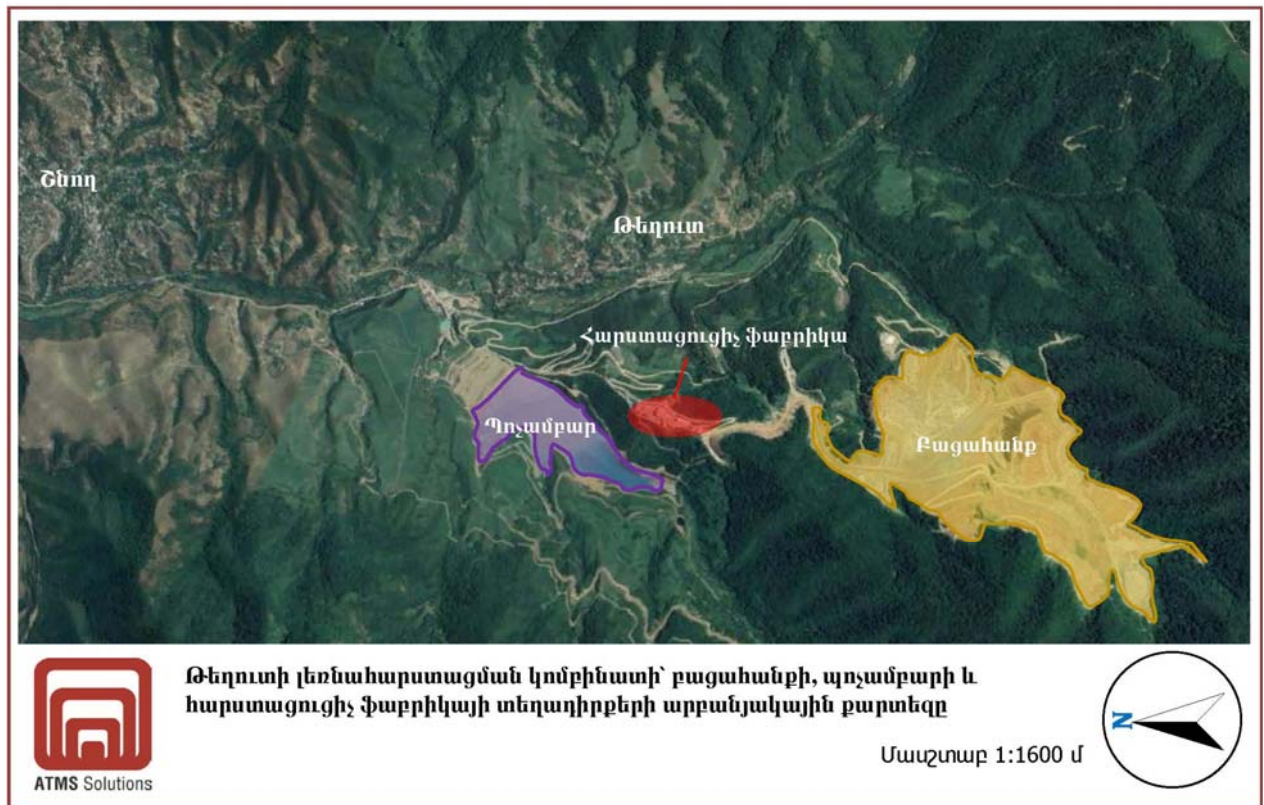
- Պահեստներ,
- Ջրամաքրման կայաններ,
- Ավտոդակայան,
- Անալիտիկ լաբորատորիա,
- Թափոնների պահեստարաններ և այլն:

3. Պոչամբարը՝ պոչային տնտեսությամբ:

Կոմբինատի պոչային տնտեսությունը գտնվում է ֆարրիկայից 0.35 կմ հեռավորության վրա (ուղիղ գծով՝ 1350 մ)՝ Խառատաձոր գետի կիրճում (770 մ ծ.մ.): Աշխատողների ընդհանուր թվաքանակը 1044 մարդ է:

Ստորև **Նկար 5.1**-ում բերված է Կոմբինատի՝ բացահանքի, պոչամբարի և հարստացուցիչ ֆարրիկայի տեղադիրքերի արբանյակային քարտեզը:

Նկար 5.1 Կոմբինատի՝ բացահանքի, պոչամբարի և հարստացուցիչ ֆարրիկայի տեղադիրքերի արբանյակային քարտեզը

5.2 Կոմբինատի արտադրական գործընթացի նկարագիրը

Կոմբինատի բացահանքի յուրաքանչյուր հանքաստիճանը կապվում է՝

- ա) հանքաքարի խոշոր ջարդման բաժանմունքի հետ՝ հավաքող ավտոճանապարհներով, ժամանակավոր ներբացահանքային էջքերի միջոցով,
- բ) լցակույտային աստիճանների հետ՝ հավաքող և լցակույտային ավտոճանապարհներով, ժամանակավոր ներբացահանքային էջքերով:

Հանքային մարմինը մշակելու համար ընդունված է միակողանի, ընդերքայնական ընթացքա-
շերտերով, խորացող մշակման համակարգ՝ մակաբացման ապարները դեպի արտաքին
լցակույտեր տեղափոխումով:

Ելնելով լեռնային զանգվածի ֆիզիկա-մեխանիկական հատկություններից, փխրուն
ապարների արդյունահանումը կատարվում է առանց նախապատրաստման, իսկ ժայռային
մակաբացման ապարների և հանքաքարի արդյունահանումը նախատեսվում է կատարել
նախնական փխրեցումից հետո: Ապարների նախնական փխրեցումը նախատեսվում է
կատարել հորատապայթեցման աշխատանքների օգնությամբ, հորատանցքային լիցքերի
կիրառմամբ:

Հանքաքարի և մակաբացման ապարների տեղափոխման համար ընդունված է 90տ
բեռնատարողությամբ (թափքի տարողությունը 42.0 մ³) CAT 777F ավտոինքնաթափեր:
Մակաբացման ապարները տեղավորվում են բացահանքի հարավ-արևմտյան մասում՝
Դուքանաձոր գետի կիրճում նախատեսված լցակույտարանում:

Հանքաքարը բացահանքից ինքնաթափ ավտոմեքենաներով տեղափոխվում է ջարդման
բաժանմունք և բեռնաթափվում ընդունիչ բունկերներ, որտեղից 1-24-120Ե թիթեղավոր
սնուցիչներով տրվում է C-200 մակնիշի այտավոր ջարդիչներ: Ջարդված հանքաքարը
ժապավենային փոխակրիչների համակարգով տեղափոխվում է ջարդված հանքաքարի
պահեստ, որտեղից փոխակրիչով տեղափոխվում է աղացման բաժանմունք:

Աղացումը իրականացվում է երկու փուլով՝ 1-ին փուլում տեղադրված է կիսաիքնաաղացման
ПСИ10*4.6 մակնիշի աղաց, 2-րդ փուլում՝ երկու МШР 6.1x10.0 մակնիշի գնդավոր աղաց:
Կիսաիքնաաղացման աղացի խյուսաթափվածքը անցնում է բուտարայով, որտեղ ազատվում
են ճալաքարերից (հանքաքարի կրիտիկական չափսի կտորներ, որոնք աղացում չեն
մանրանում): Ճալաքարերից ազատված խյուսը տալիս են աղացման երկրորդ փուլ՝ գնդավոր
աղացներ: Գնդավոր աղացներն աշխատում են հիդրո-ցիկլոնների հետ փակ ցիկլում: Խյուսից
առաձնացած ճալաքարերը 60 մմ խոշորությամբ տրվում է XL600FLSmidth մակնիշի կոնավոր
ջարդիչ:

Հիդրոցիկլոնների ավազները վերադառնում են գնդավոր աղացներ, իսկ խյուսաթափվածքը՝
58%-ը 0.074 մմ պարունակությամբ, ուղղվում է հիմնական պղինձ-մոլիբդենային կոլեկտիվ
ֆլոտացման: Հիմնական կոլեկտիվ ֆլոտացումը բաղկացած է երկու զուգահեռ հոսքազծերից՝
յուրաքանչյուրում տեղադրված են 8 հատ V=160մ³ ծավալով խցեր:

Հիմնական կոլեկտիվ ֆլոտացման և ստուգողական ֆլոտացման պոչերը համատեղ մղվում են
լրաաղացման գնդային աղաց (3.1 × 5.5մ), որը աշխատում է հիդրոցիկլոնների հետ փակ
ցիկլում: Հիդրոցիկլոնների ավազները վերադառնում են աղաց, իսկ խյուսը 80%-ը 0.054 մմ
պարունակությամբ, մատուցվում է կոլեկտիվ կոնցենտրատի մաքրման գործընթաց:
Հիմնական ֆլոտացման պոչերն ողղվում են պոչատար և տեղափոխվում պոչամբար:

Վերամաքրված կոլեկտիվ խտանյութերը մղվում են Ø15մ խտացուցիչ: Թանձրացված
խտանյութը ուղղվում է կոնդիցիոնացման գուռ, այնտեղից՝ մոլիբդենի բաժանմունք, իսկ
պարզվածքը՝ ջրի շրջանառու համակարգ: Հիմնական մոլիբդենի ֆլոտացումը կատարվում է
հնգախուց V=8.5մ³ ծավալով ֆլոտացման մեքենայում: Մոլիբդենի ֆլոտացման պոչերը
իրենցից ներկայացնում են բարձրորակ պղնձի խտանյութ և ուղարկվում են խտացման Ø15մ
պղնձի խտանյութի թանձրիչ: Խտացված պղնձի խտանյութը պոմպերով մղվում է գտման AFP-
IV մամլաքամիչ և պահեստավորվում պղնձի խտանյութի պահեստում: Պատրաստի պղնձի

խտանյութի խոնավությունը 8% է: Թ-անձրիչի և մամլաքամիչի պարզվածքները վերադառնում են ֆաբրիկայի շրջանառու ջրամատակարարման համակարգ: Հիմնական ֆլոտացման խտանյութը մղվում է վերամաքման՝ փակ ֆլոտացիոն մեքենաներ, ինչը թույլ է տալիս նվազեցնել ծծմբական նատրիումի ծախսը:

Մոլիբդենի խտանյութը 6 վերամաքումներից հետո տրվում է խտացման Hi-Rate Ø0.8մ մակնիշի խտացուցիչ, չորանում Holo-FlitDI210 չորանոցում՝ հասցնելով խոնավությունը 4.0-4.5%:

Օգտագործվող ազդանյութեր

Ազդանյութերի ցանկը բերված է ստորև **Աղյուսակ 5.1**-ում:

Աղյուսակ. 5.1 Ֆլոտառեագենտների ցանկը

Ռեագենտի անվանումը	Ծանոթություն
Կրափոշի	14% լուծույթ
Ծծմբային նատրիում NaHS	25% լուծույթ
Քսանթազենատ	7% լուծույթ
Նավթ	
T-92	
AERO MX-3754 Promoter	հեղուկ
AERO MX-5151 Promoter	հեղուկ
Oreprep F549 Frother	հեղուկ
Կաուստիկ սոդա NaOH	

Պոչամբար

Պոչամբարը տեղակայված է Խառատաձոր գետի կիրճում, Կոմբինատից 0.35 կմ հեռավորության վրա: Կիրճի չափսերը թույլ են տալիս տեղավորել 213.036 մլն.մ³ պոչամբ: Պոչամբարի հատակի մակերեսը 110 հա է (կիրճի հատակը), իսկ վերջնական մակերեսը մակերևույթից կազմում է 185.7 հա: Պոչամբարը տղմալցային տիպի է:

Պոչային տնտեսությունը ներառում է պոչատարը, պոչամբարը, լրացուցիչ պարզեցման լճակը, ջրահեռացման կառույցները և շրջանառու ջրի համակարգը:

Ֆաբրիկայի և պոչամբարի միջև նիշերի տարբերությունը թույլ է տալիս պոչանքների տեղափոխումը իրականացնել իքնահոս եղանակով:

Պոչամբարը տղմալցային տիպի է: Առաջնային պատնեշը կազմված է քարակույտային զանգվածից: Վերևի բիեֆի կողմից պատնեշի շեպում ստեղծված է հակաֆիլտրացիոն շերտ (հակադարձ գոխի տիպի), որը կազմված է խոշորահատիկ ավազից և խոշորահատիկ և մանրահատիկ ավազակոպճախառն գրունտից: Պատնեշի բարձրությունը՝ 20-25 մ, կատարի լայնությունը՝ 10 մ: Թեքությունները, հաշվի առնելով սեյսմիկ ուժերի ազդեցությունը, վերևի բիեֆի համար կազմում են 1:2.5, իսկ ներքևին համար՝ 1:1.4: Կատարի վրայով 720 մ նիշի վրա անցկացված է մերձատար ճանապարհի դեպի հարստացուցիչ ֆաբրիկա:

Տղմալիցքային պատնեշի արտաքին շեպի թեքությունն ընդունված է 1:5՝ ելնելով սեյսմիկ և ֆիլտրացիոն բեռնվածքների ազդեցության տակ դրա կայունությունից: Նախատեսված է պատնեշի շեպի փուլային ռեկուլտիվացում՝ ըստ նրա բարձրացման:

5.3 Կոմբինատի գործունեության ընթացքում առաջացող արտադրության և սպառման թափոնները և դրանց բնութագրերը

"Թեղուտ" ՓԲԸ-ի գործունեության ընթացքում առաջանում են թվով 20 տեսակի արտադրության և սպառման թափոններ (հանդիսանում են վտանգավորության 1-ից 5-րդ դասերի թափոններ): Նշված թափոնները, իրենց ծածկագրերով և բաղադրությամբ ամփոփված են ստորև **Աղյուսակ 5.2**-ում: Վտանգավորության դաս ունեցող բոլոր թափոնների համար ստանդարտիզացված և հաստատված են թափոնների անձնագրեր:

Աղյուսակ 5.2. "Թեղուտ" ՓԲԸ լեռնահարստացման կոմբինատում գոյացող թափոնները, դրանց ծածկագրերը և բաղադրությունը

№	Թափոնի անվանումը ըստ Գ-ասակարգչի ²	Ծածկագիրը	Վտանգ. դասը	Բաղադրությունը
1	Բանեցված սնդիկային լամպեր, լյումինեսցենտային և սնդիկ պարունակող խողովակներ և խոտան	35330100 13 01 1	I	սնդիկ՝ 0.02-0.03%, ապակի՝ 96-98%, մետաղներ՝ 1.7-2%, լյումինոֆոր՝ 2-3%
2	Բանեցված կապարե կուտակիչներ և խոտան	92110100 13 01 2	II	Կապարե թիթեղներ՝ 70-75%, պլասմասես իրան՝ 10-13%, էլեկտրոլիտ (ծծմբային թթու)՝ 15-20%
3	Բանեցված շարժիչների յուղերի թափոններ	54100201 02 03 3	III	յուղ՝ 94.6%, մեխանիկական խառնուրդներ՝ 2.1%, ջուր՝ 3.2%
4	Բանեցված դիզելային յուղեր	54100203 02 03 3	III	յուղ՝ 95%, մեխանիկական խառնուրդներ՝ 1.8%, ջուր՝ 3.2%
5	Բանեցված տրանսմիսիոն յուղեր	54100206 02 03 3	III	յուղ՝ 97.2%, մեխանիկական խառնուրդներ՝ 2.8%
6	Բանեցված կոմպրեսորային յուղեր	54100211 02 03 3	III	յուղ՝ 94.5%, մեխանիկական խառնուրդներ՝ 2.5% , ջուր՝ 3%
7	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած ավտոմոբիլային յուղերի մնացորդներ	54100302 02 03 3	III	մեխանիկական խառնուրդներ՝ 2%, յուղ՝ 94.5%, ջուր՝ 3.5%
8	Հալոգեններ չպարունակող բանեցված հիդրավլիկ յուղեր	54100213 02 03 3	III	մեխանիկական խառնուրդներ՝ 2.5%, յուղ՝ 2%, ջուր՝ 95.5%
9	Գործածված միանվագ ներարկիչներ	97010800 13 05 3	III	պողպատ՝ 10-14%, պոլիմերային միացություն՝ 81-85%, ռետին՝ 9-5%
10	Յուղերով աղտոտված մաքրման նյութեր (յուղի պարունակությունը - 15%-ից պակաս)	54902701 01 03 4	IV	Fe՝ 57%, Al՝ 9%, շարժիչային յուղ՝ 10%, ստվարաթուղթ՝ 20.5%, ռետին՝ 1%, պոլիմերային նյութ՝ 2%,

№	Թափոնի անվանումը ըստ Դասակարգչի ²	Ծածկագիրը	Վտանգ դասը	Բաղադրությունը
				մեխանիկական ներխառնուկներ՝ 0.5%
11	Եռակցման խարամ	31404800 01 99 4	IV	Fe ₂ O ₃ ՝ 34.65%, MnO՝ 13.83%, CaO՝ 11.6%, SiO ₂ ՝ 37.15%, TiO ₂ ՝ 2.74%, Pd՝ 0.005%, Cd՝ 0.005% Ni՝ 0.02%
12	Բանեցված օդաննչիչ դողեր	57500200 13 00 4	IV	Բութադիենային կաուչում՝ 97-99%, պողպատ՝ 1-3%
13	Չտեսակավորված սև մետաղներ պարունակող թափոններ (այդ թվում թուջի և/ կամ պողպատի փոշի)	35131100 01 00 4	IV	Fe՝ 88.81%, Fe ₂ O ₃ ՝ 7.2 %, C՝ 3.85%, Pd՝ 0.006%, Cd-0.004%, Ni՝ 0.1%, Bi՝ 0.03%
14	Կազմակերպությունների կենցաղային տարածքներից առաջացած չտեսակավորված աղբ (բացառությամբ խոշոր եզրաչափերի)	91200400 01 00 4	IV	սև մետաղ՝ 20-25%, պղիմերներ՝ 7-12%, թուղթ՝ 25-30%, ապակի՝ 9-14%, սննդի մնացորդ՝ 11-15%, կտոր՝ 3-7%, փայտ՝ 8-13%
15	Յուղոտված լաթեր	58200600 01 01 4	IV	գործվածք՝ 81-84%, յուղ՝ 10-14%, ջուր՝ 3-6%
16	Բժշկական թափոններ, որոնք գոյանում են առողջապահական ծառայությունների արդյունքում (ախտորոշում, կանխարգելում, բուժում, ծննդաբերություն)	97010600 01 05 4	IV	բինա՝ 30-35%, բամբակ՝ 35-40%, ապակյա սրվակ՝ 8-12%, պլաստմասսե սրվակ՝ 2-5%, ռետինե ձեռնոցներ՝ 3-5%, սավան՝ 1-4%, խալաթ՝ 3-6%, դիմակ՝ 1-2%
17	Կարծրացած տարասեռ պլաստմասսաների խառնուրդների թափոններ	57109900 01 00 4	IV	պղիմերային նյութ (պոլիէթիլեն, պոլիստիրոլ)՝ 99.5-99.8%, դիզելային և շարժիչային յուղերի մնացորդային քանակություն՝ 0.2-0.5%
18	Հարստացուցիչ ֆաբրիկաների շլամներ և պոչանքներ	34010110 04 01 4	IV	Cu՝0.032%, Pb՝0.0001%, Zn՝0.007%, Mo՝ 0.0014%, Fe՝ 2.2%, S՝ 2.56%, Fe ₂ O ₃ -3.14%, TiO ₂ ՝ 0.35%, SiO ₂ ՝65.8%, Al ₂ O ₃ ՝ 18.6%, CaO՝ 2.74%, MgO՝ 2.7%, P ₂ O ₅ ՝ 0.1%, H ₂ O՝ 1.7695%
19	Ժայռային մակարացման ապարներ (տարեկան առաջանում է 11.5 մլն.տոննա)	34000110 01 99 5	V	-

№	Թափոնի անվանումը ըստ Դասակարգչի ²	Ծածկագիրը	Վտանգ դասը	Բաղադրությունը
20	Փխրուն մակաբացման ապարներ (տարեկան առաջանում է 5.0 մլն.տոննա)	34000120 01 99 5	V	-

5.4 Կոմբինատի գործունեության թափոնագոյացնող գործընթացները

"Թեղուտ" ՓԲԸ-ի գործունեության ընթացքում արտադրության և սպառման թափոնները առաջանում են հետևյալ գործընթացներում՝

Բանեցված սնդիկային լամպեր, լյումինեսցենտային և սնդիկ պարունակող խողովակներ և խոտան

- Ծածկագիր՝ 35330100 13 01 1
- Վտանգավորության դաս՝ I
- Ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ կոշտ, սպառողական հատկությունները կորցրած ապրանք
- Թափոնի բաղադրիչներ՝ ապակի, մետաղներ, սնդիկ, լյումինոֆոր:

Այս տեսակի թափոններն առաջանում են "Թեղուտ" ՓԲԸ-ի հիմնական արտադրական և օժանդակ ստորաբաժանումների, վարչական շենքերի և հրապարակների լուսավորության գործընթացում՝ սնդիկային լամպերի շարքից դուրս գալու հետևանքով: Կոմբինատում շարքից դուրս եկած սնդիկային/լյումինեսցենտային լամպերը հավաքվում են, ըստ տրամագծերի փաթեթավորվում և պահվում են հերմետիկ փակվող տարողությունների մեջ՝ բանեցված սնդիկային լամպերի պահման պահեստում (**Հավելված 1**, կետ **3.3**):

Բանեցված կապարե կուտակիչներ և խոտան

- Ծածկագիր՝ 92110100 13 01 2
- Վտանգավորության դաս՝ II
- Ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ կոշտ, սպառողական հատկությունները կորցրած ապրանք
- Թափոնի բաղադրիչներ՝ կապար, պոլիմերային նյութ, Էլեկտրոլիտ (ծծմբական թթու):

Թափոններն առաջանում են "Թեղուտ" ՓԲԸ տրանսպորտային միջոցների շահագործման արդյունքում: Բանեցված կապարե կուտակիչները պարբերաբար փոխարինվում են նորերով՝ տեխնիկական սպասարկման ժամանակ: Բանեցված կապարե կուտակիչները հավաքվում և պահվում են Կոմբինատի ավտոհավաքակայաններում առանձնացված կուտակիչների պահման պահեստում՝ դարսակների վրա (**Հավելված 1**, կետեր **1.2** և **4.3**):

Բանեցված կոմպրեսորային յուղեր

- Ծածկագիր՝ 54100211 02 03 3
- Վտանգավորության դաս՝ III
- Ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ հեղուկ
- Թափոնի բաղադրիչներ՝ յուղ, մեխանիկական խառնուրդներ, ջուր:

Բանեցված տրանսմիսիոն յուղեր

- Ծածկագիր՝ 54100206 02 03 3
- Վտանգավորության դաս՝ III

- Ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ հեղուկ
- Թափոնի բաղադրիչներ՝ յուղ, մեխանիկական խառնուրդներ:

Բանեցված շարժիչների յուղերի թափոններ

- Ծածկագիր՝ 54100201 02 03 3
- Վտանգավորության դաս՝ III
- Ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ հեղուկ
- Թափոնի բաղադրիչներ՝ յուղ, մեխանիկական խառնուրդներ, ջուր:

Իրենց սպառողական հասկոությունները կորցրած ավտոմոբիլային յուղերի մնացորդներ

- Ծածկագիր՝ 54100302 02 03 3
- Վտանգավորության դաս՝ III
- Ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ հեղուկ
- Թափոնի բաղադրիչներ՝ յուղ, մեխանիկական խառնուկներ, ջուր:

Բանեցված դիզելային յուղեր

- Ծածկագիր՝ 54100203 02 03 3
- Վտանգավորության դաս՝ III
- Ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ հեղուկ
- Թափոնի բաղադրիչներ՝ յուղ, մեխանիկական խառնուկներ, ջուր:

Հարգեններ չսպառունակող բանեցված հիդրավլիկ յուղեր

- Ծածկագիր՝ 54100213 02 03 3
- Վտանգավորության դաս՝ III
- Ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ հեղուկ
- Թափոնի բաղադրիչներ՝ յուղ, մեխանիկական խառնուկներ, ջուր:

"Թեղուտ" ՓԲԸ բանեցված կոմպրեսորային, տրանսմիսիոն, շարժիչների, ավտոմոբիլային, դիզելային և հիդրավլիկ յուղերը առաջանում են Կոմբինատում շահագործվող տեխնոլոգիական սարքավորումների և տրանսպորտային տեխնիկայի նորոգումների և տեխնիկական սպասարկման աշխատանքների ընթացքում: Բանեցված յուղերը հավաքվում են Կոմբինատի ավտոհավաքակայանների յուղերի պահեստներում՝ 15 տ և 26 տ տարողությամբ մետաղական տարողություններում/բաքերում (**Հավելված 1**, կետեր **1.3** և **4.1**):

Գործածված միանվագ ներարկիչներ

- Ծածկագիր՝ 97010800 13 05 3
- Վտանգավորության դաս՝ III
- Ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ կոշտ
- Թափոնի բաղադրիչներ՝ պողպատ, պոլիմերային միացություն, ռետին:

Թափոնն առաջանում է "Թեղուտ" ՓԲԸ բուժկետում՝ աշխատողներին բժշկական օգնություն ցուցաբերելու ընթացքում: Գործածված ներարկիչները հատուկ եղանակով փաթեթավորվում են, տեղադրվում պլաստիկ արկղերի մեջ և պարբերաբար (սահմանված ժամանակահատվածներով) հանձնվում լիցենզավորված "Էկոլոգիա Վ.Կ.Հ." ՍՊԸ-ին՝ վնասագերծման նպատակով:

Յուղոտված լաթեր

- Ծածկագիր՝ 58200600 01 01 4
- Վտանգավորության դաս՝ IV
- Ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ կոշտ
- Թափոնի բաղադրիչներ՝ գործվածք, յուղ, ջուր:

Յուղոտված լաթերի տեսքով թափոններն առաջանում են տեխնոլոգիական սարքավորումների և տրանսպորտային տեխնիկայի նորոգումների և տեխնիկական սպասարկման գործընթացում: Քանի որ դրանց քանակը տարեկան կտրվածքով մեծ չէ (0.25 տ/տարի), այն հավաքվում է կենցաղային աղբի տարողություններում / աղբարկղերում և կենցաղային աղբի հետ խառնված հեռացվում Կոմբինատի տարածքից աղբահանող կազմակերպության կողմից:

Բժշկական թափոններ, որոնք գոյանում են առողջապահական ծառայությունների արդյունքում (ախտորոշում, կանխարգելում, բուժում, ծննդաբերություն)

- Ծածկագիր՝ 97010600 01 05 4
- Վտանգավորության դաս՝ IV
- Ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ կոշտ
- Թափոնի բաղադրիչներ՝ բինտ, բամբակ, սպակյա սրվակ, պլաստմասսե սրվակ, ռետինե ձեռնոցներ, սավան, խալաթ, դիմակ:

Առաջանում է "Թեղուտ" ՓԲԸ բուժկետում՝ աշխատողներին բժշկական օգնություն ցուցաբերելու կամ անձնակազմի պարբերական բուժ.գնումների ընթացում: Օգտագործված բժշկական օգնության և բուժ.գնումների միջոցները և պարագաները հատուկ եղանակով փաթեթավորվում են, տեղադրվում պլաստիկ արկղերի մեջ և պարբերաբար (սահմանված ժամանակահատվածներով) հանձնվում լիցենզավորված "Էկոլոգիա Վ.Կ.Հ." ՍՊԸ-ին՝ վնասագերծման նպատակով:

Չտեսակավորված սև մետաղներ պարունակող թափոններ (այդ թվում՝ թուջի և/կամ պողպատի փոշի)

- Ծածկագիր՝ 35131100 01 00 4
- Վտանգավորության դաս՝ IV
- Ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ կոշտ
- Թափոնի բաղադրիչներ՝ Fe, Fe₂O₃, C, Pb, Cd, Ni, Bi:

Չտեսակավորված սև մետաղներ պարունակող թափոններն / ջարդոնն առաջանում են Կոմբինատի տեխնոլոգիական սարքավորումների և տրանսպորտային տեխնիկայի նորոգումների և տեխնիկական սպասարկման աշխատանքների ընթացքում: Առաջացած ջարդոնը տեղափոխվում է "Թեղուտ" ՓԲԸ մետաղաջարդոնի պահման վայր / հրապարակ (**Հավելված 1, կետ 2.1**):

Եռակցման խարամ

- Ծածկագիր՝ 31404800 01 99 4
- Վտանգավորության դաս՝ IV
- Ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ կոշտ
- Թափոնի բաղադրիչներ՝ Fe₂O₃, MnO, CaO, SiO₂, TiO₂, Pb, Cd, Ni:

Եռակցման խարամի թափոնն առաջանում է "Թեղուտ" ՓԲԸ-ում շինարարական, վերանորոգման և տեխնիկական սպասարկման աշխատանքների իրականացման ժամանակ՝ եռակցման արդյունքում: Քանի որ առաջացած խարամի քանակը տարեկան կտրվածքով մեծ չէ (0.1 տ/տարի), այն սառչելուց հետո հավաքվում է կենցաղային աղբի տարրադրություններում/ աղբարկղերում և կենցաղային աղբի հետ միասին հեռացվում Կոմբինատի տարածքից աղբահանող կազմակերպության կողմից:

Կարծրացած տարասեռ պլաստմասսաների խառնուրդների թափոններ

- Ծածկագիր՝ 57109900 01 00 4
- Վտանգավորության դաս՝ IV
- Ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ կոշտ
- Թափոնի բաղադրիչներ՝ պոլիմերային նյութ, դիզելային և շարժիչների յուղերի մնացորդ:

Կարծրացած տարասեռ պլաստմասսաների խառնուրդների թափոնները՝ շարքից դուրս եկած պոլիվինիլքլորիդային պարկերը և պոլիէթիլենային թաղանթը, հիմնականում առաջանում են հարստացուցիչ ֆաբրիկայում ֆլոտոռեագենտների պարկերի դատարկման/բեռնաթափման, ինչպես նաև մեքենամեխանիզմների ապափաթեթավորման ընթացքում: Առաջացած թափոնը հավաքվում է հարստացուցիչ ֆաբրիկայի տարածքում՝ դատարկ պարկերի պահման պահեստում (**Հավելված 1**, կետ **3.2**):

Բանեցված օդանշիչ դողեր

- Ծածկագիր՝ 57500200 13 00 4
- Վտանգավորության դաս՝ IV
- Ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ կոշտ
- Թափոնի բաղադրիչներ՝ բուխողիենային կաուչուկ, պողպատ:

Բանեցված օդանշիչ դողերի թափոնն առաջանում է "Թեղուտ" ՓԲԸ-ի տրանսպորտային և հանքային տեխնիկայի շահագործման և տեխնիկական սպասարկման արդյունքում, մաշված դողերը նորերով փոխարինելու ժամանակ: Բանեցված օդանշիչ դողերը պահվում են Կոմբինատի ավտոհավաքակայաններում՝ բանեցված դողերի պահման պահեստում (**Հավելված 1**, կետեր **1.1** և **4.4**):

Յուղերով աղտոտված մաքրման նյութեր (յուղերի պարունակությունը՝ 15%-ից պակաս)

- Ծածկագիր՝ 54902701 01 03 4
- Վտանգավորության դաս՝ IV
- Ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ կոշտ
- Թափոնի բաղադրիչներ՝ երկաթ, ալյումին, շարժիչային յուղ, ստվարաթուղթ, ռետին, պոլիմերային նյութ, մեխանիկական ներխառնուկներ:

Յուղերով աղտոտված մաքրման նյութերը՝ շարքից դուրս եկած յուղի գոտիները, առաջանում են "Թեղուտ" ՓԲԸ-ում տրանսպորտային տեխնիկայի նորոգումների և տեխնիկական սպասարկման աշխատանքների ընթացքում: Առաջացած թափոնը կուտակվում է հանքային տեխնիկայի ավտոհավաքակայանում և հանձնվում են լիցենզավորված ընկերությանը՝ վնասագերծման նպատակով (**Հավելված 1**, կետ **4.5**):

Կազմակերպությունների կենցաղային տարածքներից առաջացած չտեսակափորված աղբ /բացառությամբ խոշոր եզրաչափերի/

- Ծածկագիր՝ 91200400 01 00 4
- Վտանգավորության դաս՝ IV
- Ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ կոշտ
- Թափոնի բաղադրիչներ՝ ապակի, սև մետաղ, փայտ, թուղթ, կտոր, պոլիմերներ, սննդի մնացորդներ:

Թափոնն առաջանում է Կոմբինատի աշխատողների կենսագործունեությունից և մասամբ արտադրական գործընթացից: Հավաքվում է աղբարկղերի մեջ և պարբերաբար հեռացվում "Թեղուտ" ՓԲԸ-ի տարածքից աղբահանող կազմակերպության կողմից:

Հարստացուցիչ ֆաբրիկաների շլամներ և պոչանքներ

- Ծածկագիր՝ 34010110 04 01 4
- Վտանգավորության դաս՝ IV
- Ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ շլամանման
- Թափոնի բաղադրիչներ՝ Cu, Pb, Zn, Mo, Fe, S, Fe₂O₃, TiO₂, SiO₂, Al₂O₃, CaO, MgO, P₂O₅, H₂O:

Հարստացուցիչ ֆաբրիկայում առաջացած պոչանքները հավաքվում են պոչամբարում, որի վերին հեղուկ զանգվածը ուղղվում է դեպի պարզեցման լճակ: Այնտեղից պարզվածքը մղվում է դեպի հարստացուցիչ ֆաբրիկայի շրջանառու ջրի ռեզերվուարներ և վերօգտագործվում է: Պոչամբարը՝ մնացած տիղմով հետագայում ենթարկվելու է ռեկուլտիվացման:

Ժայռային մակաբացման ապարներ (տարեկան առաջանում է 11.5 մլն.տոննա)

- Ծածկագիր՝ 34000110 01 99 5
- Վտանգավորության դաս՝ V
- Ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ կոշտ

Փխրուն մակաբացման ապարներ (տարեկան առաջանում է 5.0 մլն.տոննա)

- Ծածկագիր՝ 34000120 01 99 5
- Վտանգավորության դաս՝ V
- Ֆիզիկաքիմիական բնութագիր՝ կոշտ

Մակաբացման ապարներն իրենցից ներկայացնում են փխրուն նստվածքներ և ժայռային ապարներ (դատարկ և օքսիդացման գոտու ապարներ): Համաձայն արդյունահանման նախագծի, դրանք տեղադրվելու են բացահանքի հարավ-արևմտյան մասում՝ Դուքանաձոր գետի կիրճում նախատեսված լցակույտարանում: Ժայռային և փխրուն մակաբացման ապարները հանդիսանում են վտանգավորության V դասի թափոններ:

"Ժայռային մակաբացման ապարներ", "Փխրուն մակաբացման ապարներ" և "Հարստացուցիչ ֆաբրիկաների շլամներ և պոչանքներ" թափոնների պահման/տեղադրման գործունեությունը չի դիտարկվում սույն Հայտում:

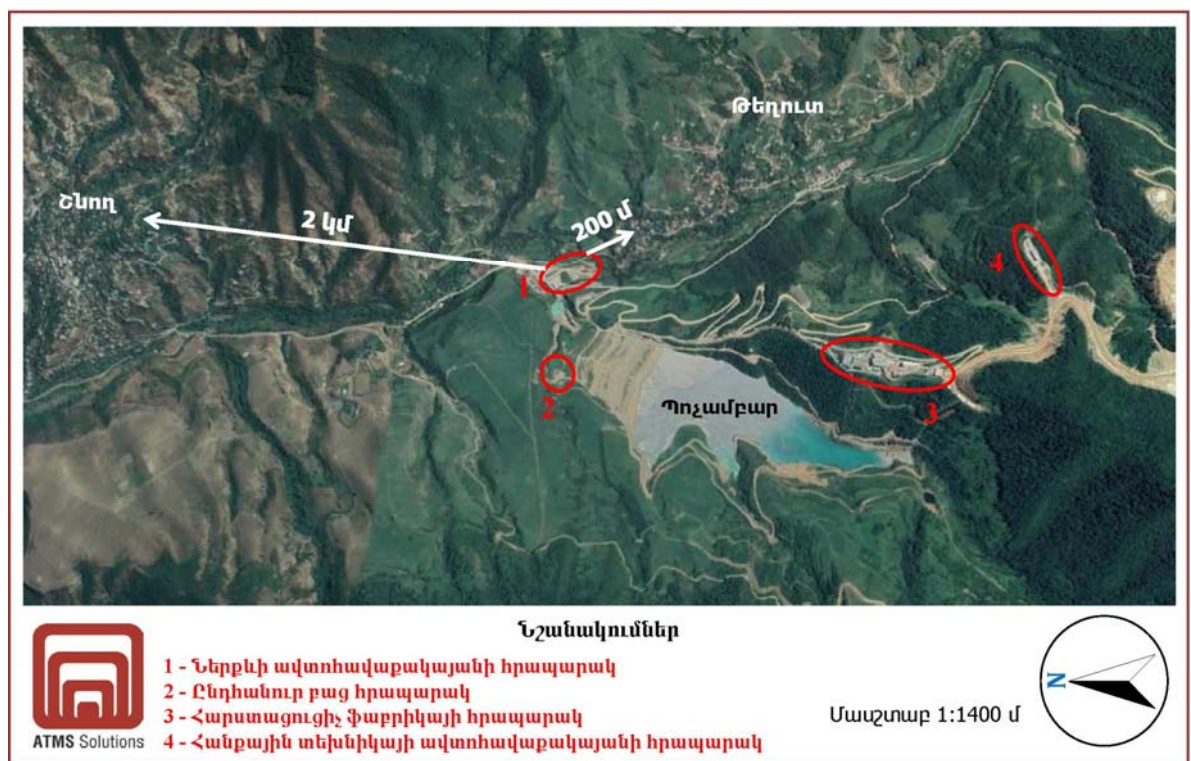
5.5 Նախատեսվող գործունեության՝ արտադրության և սպառման թափոնների պահման և տեղադրման հրապարակների բնութագրերը

"Թեղուտ" ՓԲԸ-ի գործունեության արդյունքում առաջանում են 20 տեսակի արտադրության և սպառման թափոններ: Այդ թափոնների պահումը/տեղադրումը իրականացվում է Կոմբինատի 4 տարբեր հրապարակներում կազմակերպված թափոնների պահեստներում: Նշված հրապարակներն են՝

1. **Հրապարակ №1** - Ներքևի ավտոհավաքակայան, որի տարածքում կազմակերպված են բանեցված անվադողերի, կապարե կուտակիչների և յուղերի պահեստները:
2. **Հրապարակ №2** - Ընդհանուր բաց հրապարակ, որի տարածքում կազմակերպված են Կոմբինատում առաջացող մետաղաջարդոնի և շինարարական աղբի պահեստները:
3. **Հրապարակ №3** - Հարստացուցիչ ֆաբրիկա, որի տարածքում կազմակերպված են բանեցված յուղերի, բանեցված սնդիկային լամպերի, դատարկ պարկերի և պլաստմասե թափոնների պահեստները:
4. **Հրապարակ №4** - Հանքային տեխնիկայի ավտոհավաքակայան, որի տարածքում կազմակերպված են բանեցված յուղերի, կապարե կուտակիչների, անվադողերի և յուղի գոտիների, ինչպես նաև դատարկ տակառների պահեստները:

Թափոնների պահման/տեղադրման վերը թվարկված 4 հրապարակները (տես **Նկ. 5.2**) և դրանցում կահավորված պահեստները կազմակերպված են այնպես, որ կարողանան ապահովել "Թեղուտ" ՓԲԸ-ում առաջացած թափոնների յուրաքանչյուր տեսակի պատշաճ և անվտանգ պահումը/տեղադրումը:

Նկար 5.2 Կոմբինատի 4 հրապարակների տեղադիրքը և մոտակա գյուղերի հեռավորությունը ամենամոտ հրապարակից

Կոմբինատում թափոնների տեղադրման և պահման պահեստների բաշխվածությունը ըստ հրապարակների բերված է **Հավելված 1**-ում, իսկ ստորև ներկայացված **Նկ. 5.2**-ում պատկերված են թափոնների տեղադրման և պահման հրապարակների ու մոտակա բնակավայրերի միջև ընկած հեռավորությունները: Ինչպես երևում է **Նկ. 5.2**-ից՝ ամենամոտ թափոնների տեղադրման և պահման հրապարակը դա Հրապարակ №1՝ ներքևի ավտոհավաքակայանն է, որը գտնվում է Շնող գյուղից 2 կմ, իսկ Թեղուտ գյուղից 200 մ հեռավորությունների վրա:

5.5.1 Արտադրության և սպառման թափոնների կառավարման գործընթացները

Կոմբինատում առաջացող արտադրության և սպառման թափոնների կառավարումը ենթադրում է հետևյալ գործընթացները/փուլերը՝

- 1) Թափոնների առաջացումը,
- 2) Թափոնների հավաքումը և կուտակումը,
- 3) Թափոնների տեղափոխումը պահման և տեղադրման պահեստներ/տեղամասեր,
- 4) Թափոնների պահումը և տեղադրումը,
- 5) Թափոնների հանձնումը մասնագիտացված ընկերություններին:

Թվարկված բոլոր փուլերում "Թեղուտ" ՓԲԸ-ն ապահովում է թափոնների հետ բնապահպանական, սոցիալական, աշխատանքի և հրդեհային անվտանգության տեսանկյունից պատշաճ գործածությունը՝ ձեռնարկելով սույն Հայտի **Աղյուսակ 7.2**-ում ներկայացված կանխարգելիչ և մեղմացնող միջոցառումները:

5.5.2 Հրապարակ №1՝ ներքևի ավտոհավաքակայանի պահեստ

Հրապարակ №1-ը՝ ներքևի ավտոհավաքակայանը, գտնվում է Կոմբինատի պարզեցման լճակից 100 մ հեռավորության վրա՝ դեպի արևելք (տես **Հավելված 1**, կետ 1):

Ներքևի ավտոհավաքակայանի մեխանիկական արտադրամասում կազմակերպված է բանեցված յուղերի պահման տեղամասը, իսկ մեխանիկական արտադրամասից ոչ շատ հեռու՝ 130 մ հեռավորության վրա, կառուցված են բանեցված օդանոցից դողերի (փոքր դողերի) և կապարե կուտակիչների պահեստները:

Մեխանիկական արտադրամասը զբաղեցնում է մոտ 800 մ² մակերեսով տարածք, որտեղ բանեցված յուղերի համար հատկացված է մոտ 20 մ² տարածք: Մեխանիկական արտադրամասի ներքին տեսքը պատկերված է ստորև **Նկար 5.3**-ում:

Մեխանիկական արտադրամասի հատակը բետոնացված է B20 դասի բետոնով և ամրանավորված է ամրանային ցանցով: Արտադրամասի հատակը պատրաստված է անջրթափանց ու անյուղաթափանց նյութերից՝ օժտված յուղահեռացման համակարգով, որը նախատեսված է վթարային արտահոսքերի դեպքում ստորգետնյա տարողության մեջ յուղերի կուտակման և հատուկ պոմպի միջոցով (տես **Նկ. 5.6**) բանեցված յուղերի կոնտեյներ արտամղելու համար:

Մեխանիկական արտադրամասում իրականացվում է ներքին լուսավորության և վարդակային ցանցի էլեկտրամատակարարում: Տարածքի ներքին լուսավորությունն ապահովում են 150 Վտ հզորությամբ LED լուսատուները: Լուսավորության ղեկավարումն իրականացվում է պատերին տեղադրված անջատիչների միջոցով: Անջատիչները տեղադրված են հատակից

նվազագույնը 1 մ բարձրության վրա: Տեղամասի օդափոխությունը իրականացվում է արհեստական օդափոխման համակարգով: Արտադրամասը ունի երկաթե ծածկ:

Նկար 5.3 Ներքևի ավտոհավաքակայանի մեխանիկական արտադրամասի ներքին տեսքը

Վարդակային ցանցի իրականացման համար տեղադրված են միաֆազ և եռաֆազ վարդակներ: Վահանների սնուցումն նախատեսված է գոյություն ունեցող գլխավոր բաշխիչ վահանից:

Հակահրդեհային միջոցառումները նախատեսվում է իրականացնել հրդեհաշիջման առաջնային միջոցների՝ կրակմարիչների միջոցով, որոնք տեղադրված են բանեցված յուղերի տարաներից մոտ 4 մ հեռավորության վրա:

Բանեցված յուղերը հավաքվում են հերմետիկ փակվող կոնտեյներներում (տես **Նկ. 5.4**) և պահվում են մեխանիկական արտադրամասում՝ հատուկ առանձնացված տարածքում: Մեկ կոնտեյների ընդհանուր ծավալը 1մ^3 է, իսկ տարողունակությունը 0.8 տ: Կոնտեյներները տեղադրված են հատուկ մետաղական, ցանցապատված յուղահավաք տակդիրների վրա, որոնք ունեն կոնտեյներների ծավալից 10% ավել ծավալ (տես **Նկ. 5.5**): Յուղերի հնարավոր ընդարձակման պատճառով կոնտեյներները լցվում են 5% պակաս ծավալով: Տակդիրներում կուտակված յուղի արտամղումը դեպի կոնտեյներներ իրականացվում է հատուկ պոմպի միջոցով (տես **Նկ. 5.6**):

Նկար 5.4 Բանեցված յուղերի պահման կոնտեյներները

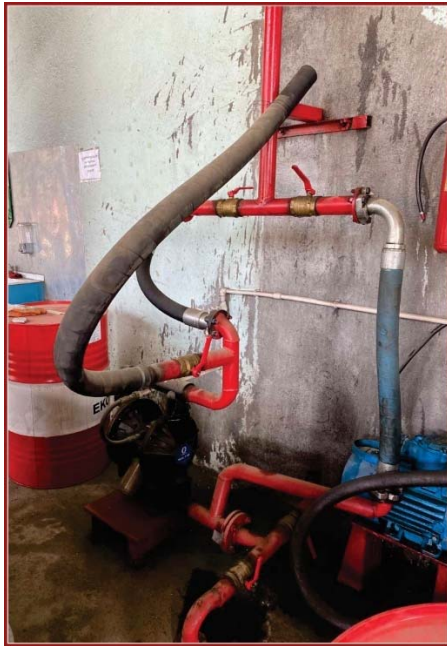

Նկար 5.5 Բանեցված յուղերի կոնտեյներների տակդիրները

Նկար 5.6 Բանեցված յուղի արտամղման պոմպ

Բանեցված յուղերի պահման տեղամասը կահավորված է անհատական պաշտպանության միջոցներով (կիսաճոքավոր ռետինե կոշիկներ, ռետինե ձեռնոցներ, ռետինե զոզնոց, պաշտպանիչ ակնոցներ) և յուղի արտահոսքը լոկալիզացնելու ու հավաքելու հանդերձանքով: Վերջինիս ապահովման նպատակով, պահեստում տեղադրված են յուղի հավաքման համար նախատեսված հավաքածուներ՝ SK-120, SK-240 կամ Spilkleen Absorbent Granules 20LTS SK-03-004 տեսակի բնական արդյունաբերական սորբենտներ:

Մեխանիկական արտադրամասից 130 մ դեպի հարավ-արևելք գտնվում է բանեցված օդանշիչ դողերի (փոքր դողերի) և կապարե կուտակիչների պահման տեղամասը: Տեղամասը ընդհանուր առմամբ զբաղեցնում է 36 մ² մակերեսով տարածք, որից՝

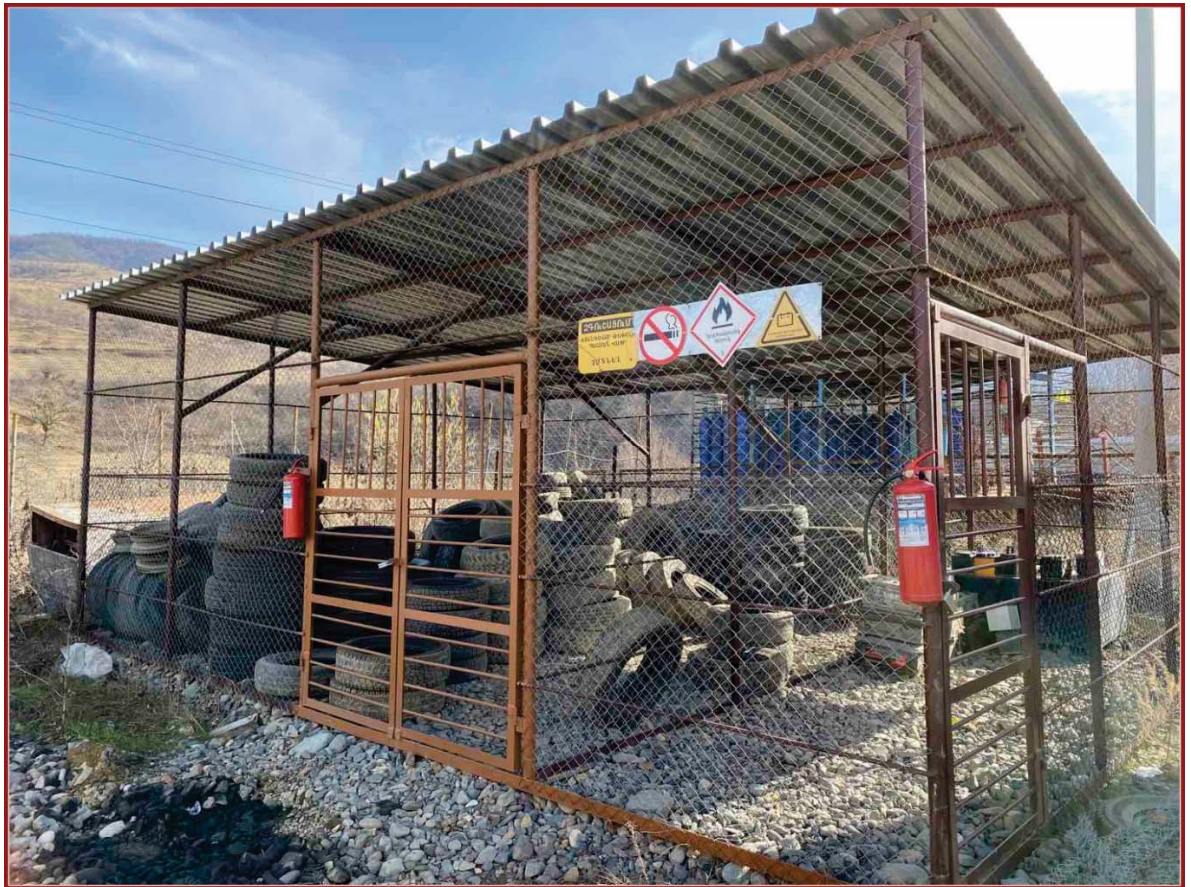
- Բանեցված օդանշիչ դողերի պահեստը ունի 24 մ² (4մ x 6մ) տարածք,
- Բանեցված կապարե կուտակիչների պահեստը ունի 12 մ² (2մ x 6մ) տարածք:

Բանեցված օդանշիչ դողերի և կապարե կուտակիչների պահեստների արտաքին տեսքը պատկերված է ստորև **Նկ. 5.7**-ում:

Բանեցված օդանշիչ դողերի և կապարե կուտակիչների պահման տեղամասը 36 մ² մակերես ունեցող մետաղական շինություն է՝ մետաղական ցանկապատից և տանիքից բաղկացած: Տեղամասը համարված է 2 կրակմարիչներով, որոնք տեղադրված են բանեցված օդանշիչ դողերի և կապարե կուտակիչների պահման տեղամասերի մուտքերի դռների վրա:

Ինչպես երևում է **Նկ. 5.7**-ից՝ տեղամասում օդանշիչ դողերի պահումը իրականացվում է իրար վրա դարաված: Բանեցված կապարե կուտակիչների պահումը իրականացվում է ներսից թթվակայուն նյութով պատված մետաղական կոնտեյներներում, որոնց տեսքը ներկայացված է ստորև **Նկ. 5.8**-ում:

Նկար 5.7 Բանեցված օդանշիչ դոզերի և կապարե կուտակիչների պահման տեղամասի արտաքին տեսքը

Նկար 5.8 Կապարե կուտակիչների պահման կոնտեյները

5.5.3 Հրապարակ №2՝ ընդհանուր բաց հրապարակ

Հրապարակ №2-ը՝ ընդհանուր բաց հրապարակը, գտնվում է Կոմբինատի պոչամբարի պատվարից 440 մ հեռավորության վրա՝ դեպի հարավ (տես **Հավելված 1**, կետ 2):

Ընդհանուր բաց հրապարակում կազմակերպվում են "Թեղուտ" ՓԲԸ-ում տեխնոլոգիական սարքավորումների և տրանսպորտային տեխնիկայի նորոգումների և տեխնիկայի սպասարկման աշխատանքների արդյունքում առաջացող մետաղաջարդոնի և շիրարարական աղբի մնացորդների պահման հարթակները: Հրապարակը զբաղեցնում է 2000 մ² մակերով տարածք, որտեղ մետաղաջարդոնի և շիրարարական աղբի մնացորդների պահումը իրականացվում է բաց եղանակով: Ստորև **Նկ. 5.9**-ում ներկայացված է մետաղաջարդոնի և շինարարական աղբի պահման հարթակների տեսքը:

Նկար 5.9 Մետաղաջարդոնի և շինարարական աղբի մնացորդների պահման հարթակների տեսքը

5.5.4 Հրապարակ №3՝ հարստացուցիչ ֆաբրիկա

Հրապարակ №3-ը՝ հարստացուցիչ ֆաբրիկային, գտնվում է Կոմբինատի պոչամբարի հարավային հատվածից 450 մ հեռավորության վրա՝ դեպի արևելք (տես **Հավելված 1**, կետ 3):

Հարստացուցիչ ֆաբրիկայի տարածքում կազմակերպված է բանեցված յուղերի և սնդիկային լամպերի, դատարկ պարկերի և պլաստմասե թափոնների պահման տեղամասը: Տեղամասի ընդհանուր մակերեսը 84 մ² է, որից՝

- Բանեցված յուղերի պահման պահեստը ունի 36 մ² (6մ x 6մ) տարածք,
- Բանեցված սնդիկային լամպերի պահման պահեստը ունի 12 մ² (3մ x 4մ) տարածք,
- Դատարկ պարկերի պահման պահեստը ունի 24 մ² (6մ x 4մ) տարածք,
- Պլաստմասե թափոնների պահման պահեստը ունի 12 մ² (3մ x 4մ) տարածք:

Թափոնների պահման տեղամասի արտաքին տեսքը ներկայացված է ստորև **Նկ. 5.10**-ում, իսկ դրա ուրվագծային հատակագիծը ներկայացված է **Նկ. 5.11**-ում:

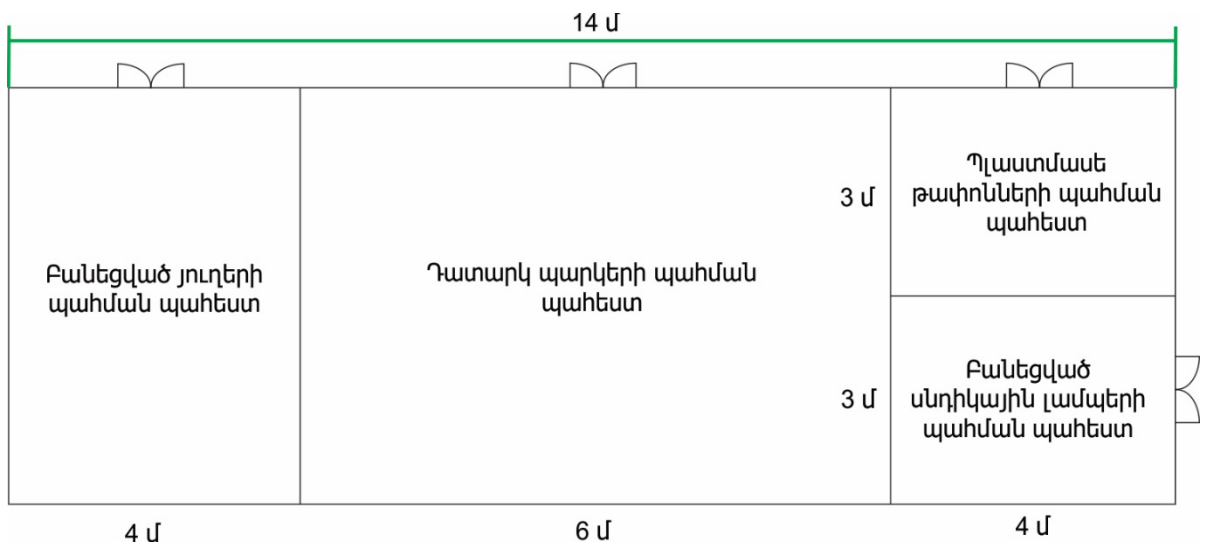
Տեղամասը ամբողջությամբ կառուցված է չժանգոտող, 0.50-0.80 մմ հաստություն ունեցող ցինկապատ ծալքաթիթեղից, երկաթե ճաղավանդակներից և խողովակներից: Տեղամասը ունի բնական օդափոխության համակարգ, հատակը բետոնացված է B20 դասի բետոնով և ամրանավորված է ամրանային ցանցով: Տեղամասի հատակը պատրաստված է անջրաթափանց ու անյուղաթափանց նյութերից: Թափոնների պահման համար նախատեսված պահեստները իրարից առանձնացված են չժանգոտող երկաթե ճաղավանդակներով և ցինկապատ ծալքաթիթեղով:

Բանեցված սնդիկային լամպերի պահումը իրականացվում է հերմետիկ կոնտեյներներում, որոնք գտնվում են փակի տակ: Դատարկ պարկերի և պլաստմասե թափոնների պահումը իրականացվում է իրար վրա դարսված վիճակում:

Նկար 5.10 Բանեցված յուղերի և սնդիկային լամպերի, դատարկ պարկերի և պլաստմասե թափոնների պահման տեղամասի արտաքին տեսքը

Նկար 5.11 Բանեցված յուղերի և սնդիկային լամպերի, դատարկ պարկերի և պլաստմասե թափոնների պահման տեղամասի ուրվագծային հատակագիծը

Բանեցված յուղերի պահվումը իրականացվում է 1000 լ և 0.2 լ տարողությամբ կոնտեյներներում: Կոնտեյներները տեղադրված են հատուկ մետաղական, ցանցապատված յուղահավաք տակդիրների վրա, որոնք ունեն կոնտեյներների ծավալից 10% ավել ծավալ: Յուղերի հնարավոր ընդարձակման պատճառով կոնտեյներները լցվում են 5% պակաս ծավալով: Տեղամասում տեղադրված են յուղի հավաքման համար նախատեսված հավաքածուներ՝ SK-120, SK-240 կամ Spilkleen Absorbent Granules 20LTS SK-03-004 տեսակի բնական արդյունաբերական սորբենտներ:

5.5.5 Հրապարակ №4 հանքային տեխնիկայի ավտոհավաքակայան

Հրապարակ №4-ը՝ հանքային տեխնիկայի ավտոհավաքակայանը, տեղակայված է Կոմբինատի պոչամբարի հարավային հատվածից 1 կմ հեռավորության վրա՝ դեպի արևելք (տես **Հավելված 1**, կետ 4):

Հանքային տեխնիկայի ավտոհավաքակայանի տարածքում կազմակերպված են բանեցված յուղերի, կապարե կուտակիչների, անվադողերի և յուղի գոտիների պահեստները: Հանքային տեխնիկայի ավտոհավաքակայանի ընդհանուր մակերեսը 13500 մ² է, որից վերը թվարկված թափոնների տեղադրման և պահման համար հատկացված է՝

- Յուղի գոտիների պահման հարթակ 8 մ² (4մ x 2մ),
- Բանեցված յուղերի պահեստի համար 40 մ² (4մ x 10մ) տարածք,
- Բանեցված կապարե կուտակիչների պահեստի համար 192 մ² (8մ x 24մ) տարածք,
- Բանեցված օդաննչից (մեծ) դողերի բաց պահեստի համար 1000 մ²:

Յուղի գոտիների պահումն իրականացվում է հանքային տեխնիկայի ավտոհավաքակայանի մեքենաների վերանորոգման արտադրամասում՝ մետաղական կոնտեյներների մեջ: Արտադրամասը 1400 մ² մակերես ունեցող տարածք է: Արտադրամասի հատակը բետոնացված է B20 դասի բետոնով և ամրանավորված է ամրանային ցանցով: Արտադրամասի հատակը պատրաստված է անջրաթափանց ու անյուղաթափանց նյութերից և ունի յուղահեռացման ու յուղահավաքման համակարգ, որտեղից էլ յուղերի թափոնների ուղղվում են դեպի բանեցված յուղերի պահեստ (**Նկ. 5.14**):

Արտադրամասի ներսում իրականացվում է ներքին լուսավորության և վարդակային ցանցի էլեկտրամատակարարում: Տարածքի ներքին լուսավորությունն ապահովում են 150 Վտ հզորությամբ LED լուսատուները: Լուսավորության ղեկավարումն իրականացվում է պատերին տեղադրված անջատիչների միջոցով: Անջատիչները տեղադրված են հատակից նվազագույնը 1 մ բարձրության վրա: Արտադրամասի օդափոխությունը իրականացվում է արհեստական օդափոխման համակարգով: Շինությունը ունի երկաթե ծածկ: Հանքային տեխնիկայի ավտոհավաքակայանը հազեցած է հրդեհաշիջման առաջնային միջոցներով՝ 80 լ տարողություն ունեցող МИГ ОП-80(э)-ABCE-02 մակնիշի կրակմարիչներով, որոնց տեսքը ներկայացված է ստորև **Նկ. 5.12**-ում:

Յուղի գոտիների պահման համար հանքային տեխնիկայի ավտոհավաքակայանի մեքենաների վերանորոգման արտադրամասում հատկացված է մոտ 8 մ² մակերեսով տարածք: Յուղի գոտիների յուղազերծման և դրանցից յուղերի արտահոսքը բացառելու նպատակով վերջիններս տեղադրվում են շարժական տակդիրների վրա (տես **Նկ. 5.13**): Յուղազերծված յուղի գոտիները հավաքվում և տեղադրվում են փակվող տարաների մեջ: Յուղի գոտիները ժամանակավոր պահվում են արտադրամասում, որից հետո հանձնվում են լիցենզավորված ընկերությանը:

Բանեցված յուղերի պահեստը գտնվում է հանքային տեխնիկայի ավտոհավաքակայանի մեքենաների վերանորոգման արտադրամասի հարևանությամբ՝ իր համար հատկացված առանձին տարածքում: Բանեցված յուղերի պահեստը զբաղեցնում է 40 մ² տարածք և ներկայացված է **Նկ. 5.14**-ում: Բանեցված յուղերի պահումը իրականացվում է 26 տ տարողությամբ մետաղական բաքում: Վերջինս գտնվում է բետոնե հարթակի վրա տեղադրված երկաթե խորը տակդիրի մեջ (տես **Նկ. 5.14**), որը ունի բաքի տարողությունից 10% ավել ծավալ: Պահեստը ունի չժանգոտող, ցինկապատ թիթեղյա տանիք, հողանցված է և ապահովված է արտաքին լուսավորությամբ: Հակահրդեհային միջոցառումները նախատեսվում է իրականացնել հրդեհաշիջման առաջնային միջոցների՝ կրակմարիչների միջոցով, որոնք տեղադրված են երկաթե բաքի անմիջապես հարևանությամբ (տես **Նկ. 5.14**):

Նկար 5.12 Հանքային տեխնիկայի ավտոհավաքակայանի կրակմարիչների տեսակը

Նկար 5.13 Շարժական մետաղական տակդիրների տեսքը

Բանեցված կապարե կուտակիչների պահեստը գտնվում է հանքային տեխնիկայի ավտոհավաքակայանի մեքենաների վերանորոգման արտադրամասից դեպի հարավ՝ 140 մ հեռավորության վրա (տես **Հավելված 1**)՝ իր համար հատկացված առանձին տարածքում: Պահեստը զբաղեցնում է ընդհանուր առմամբ 192 մ² տարածք: Այն իրենից ներկայացնում է փակ, չժանգոտող ցինկապատ թիթեղներից և տանիքից բաղկացած շինություն, որի արտաքին տեսքը ներկայացված է **Նկ. 5.15**-ում: Պահեստը ունի բնական օդափոխման համակարգ, արտաքին և ներքին լուսավորություն, ինչպես նաև հագեցած է հրդեհաշիջման առաջնային միջոցներով՝ կրակմարիչներով:

Բանեցված օդանշիչ (մեծ) դողերի պահեստը գտնվում է հանքային տեխնիկայի ավտոհավաքակայանի մեքենաների վերանորոգման արտադրամասից դեպի հարավ՝ 190 մ հեռավորության վրա (տես **Հավելված 1**)՝ իր համար հատկացված առանձին բաց տարածքում: Պահեստը 1000 մ² մակերես ունեցող բաց հրապարակ է, որտեղ մեծ օդանշիչ դողերի

պահումը իրականացվում է բաց եղանակով՝ իրար վրա դարսված: Պահեստի արտաքին տեսքը ներկայացված է ստորև **Նկար 5.16**-ում:

Նկար 5.14 Բանեցված յուղերի պահեստ

Նկար 5.15 Բանեցված կապարե կուտակիչների պահման տեղամասի արտաքին տեսքը

Նկար 5.16 Օդանշիչ դողերի բաց պահեստի տեսքը

5.5.6 Թափոններ, որոնց համար չի պահանջվում պահման/տեղադրման պահեստներ

"Թեղուտ" ՓԲԸ-ում առաջացող արտադրության և սպառման թափոնների մի մասի (5 տեսակի թափոններ) համար նախատեսված չեն առանձին պահման/տեղադրման պահեստներ: Այդ թափոնները կուտակվում են համապատասխան տարողությունների մեջ այն ստորաբաժանումներում, որոնցում դրանք առաջանում են: Այդ թափոնները սահմանված պարբերականությամբ հանձնվում են լիցենզավորված ընկերություններին վնասագերծման նպատակով, կամ հեռացվում են Կոմբինատից աղբահանող կազմակերպության կողմից²: Նշված թափոնների հետ գործածությունը նկարագրված է ստորև՝

- Յուղոտված լաթեր (58200600 01 01 4)

Յուղոտված լաթերը առաջանում են տեխնոլոգիական սարքավորումների և տրանսպորտային տեխնիկայի նորոգումների և տեխնիկական սպասարկման գործընթացի արդյունքում: Քանի որ դրանց քանակը տարեկան կտրվածքով մեծ չէ (0.25 տ/տարի), այն հավաքվում է կենցաղային աղբի տարողություններում / աղբարկղերում և կենցաղային աղբի հետ խառնված հեռացվում Կոմբինատի տարածքից աղբահանող կազմակերպության կողմից:

- Բժշկական թափոններ, որոնք առաջանում են առողջապահական ծառայությունների արդյունքում (97010600 01 05 4) և գործածված միանվագ ներարկիչներ (97010800 13 05 3)

Թափոնները առաջանում են "Թեղուտ" ՓԲԸ-ի բուժկետում՝ աշխատողներին բժշկական օգնություն ցուցաբերելու կամ անձնակազմի պարբերական բուժ.զննումների ընթացքում: Օգտագործված բժշկական օգնության և բուժ.զննումների միջոցները և պարագաները հատուկ եղանակով փայթեթավորվում են, տեղադրվում պլաստիկ արկղերի մեջ և պարբերաբար (սահմանված ժամանակահատվածներով) հանձնվում լիցենզավորված կազմակերպությանը՝ վնասագերծման նպատակով:

- Եռակցման խարամ (31404800 01 99 4)

Եռակցման խարամի թափոնն առաջանում է "Թեղուտ" ՓԲԸ-ում շինարարական, վերանորոգման և տեխնիկական սպասարկման աշխատանքների իրականացման ժամանակ՝ եռակցման արդյունքում: Քանի որ առաջացած խարամի քանակը տարեկան կտրվածքով մեծ չէ (0.1 տ/տարի), այն սառչելուց հետո հավաքվում է կենցաղային աղբի տարողություններում/ աղբարկղերում և

² Վերը նշվածը չի վերաբերվում հարստացուցիչ ֆաբրիկաների շլամներին և պոչանքներին, ժայռային մակաբացման ապարներին և փխրուն մակաբացման ապարներին:

կենցաղային աղբի հետ միասին հեռացվում Կոմբինատի տարածքից աղբահանող կազմակերպության կողմից

- Կազմակերպությունների կենցաղային տարածքներից առաջացած չտեսակավորված աղբ/բացատությամբ խոշոր եզրաչափերի (91200400 01 00 4)

Թափոնն առաջանում է Կոմբինատի աշխատողների կենսագործունեությունից և մասամբ արտադրական գործընթացից: Հախաբվում է աղբարկղերի մեջ և պարբերաբար հեռացվում "Թեղուտ" ՓԲԸ-ի տարածքից աղբահանող կազմակերպության կողմից:

5.6 Կոմբինատում առաջացող արտադրության և սպառման թափոնների կուտակման տարողությունները

Սույն Հայտի **Բաժին 5.5**-ում նկարագրված թափոնների պահման/տեղադրման պահեստներում և տեղամասերում, ինչպես նաև թափոնների առաջացման ստորաբաժանումներում կիրառվող թափոնների հավաքման/կուտակման տարողությունները ներկայացված են **Աղյուսակ 5.3**-ում:

Աղյուսակ 5.3 "Թեղուտ" ՓԲԸ-ում առաջացող թափոնների կուտակման համար կիրառվող տարողությունները

№	Տեխնիկական միջոցների անվանումները	Նշանակությունը	Նկարը
1	Մետաղյա արկղեր	Կազմակերպությունների կենցաղային տարածքներից առաջացած չտեսակավորված աղբի համար	
2	Մետաղյա տարողություններ (100 լիտր ծավալով)	Յուղոտված լաթերի համար	
3	Տարա պոլիէթիլենային մետաղական ցանցով (1000լ ծավալով)	Յուղի և օդի ֆիլտրերի թափոնների համար	

№	Տեխնիկական միջոցների անվանումները	Նշանակությունը	Նկարը
4	Պլաստմասե տարա (240 լ ծավալով)	Պոլիէթիլենտերեֆտալատի թափոնների (պլաստիկ շշեր, տարաներ) համար	
5	Պլաստմասե տարա թղթե և սովարաթղթե թափոնների համար (40 լ ծավալով)	Գրասենյակային գործունեությունից առաջացած թղթե թափոնների համար	
6	Մետաղյա բաց արկղեր (բռնակներով)	Արտադրամասերում և տեղամասերում մետաղի ջարդոնի ժամանակավոր կուտակման համար	
7	Տակդիր 1220×1220×390մմ 4 և 8 միավոր տակառների համար	Յուղով լցված տակառները տեղադրելու համար	

6. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

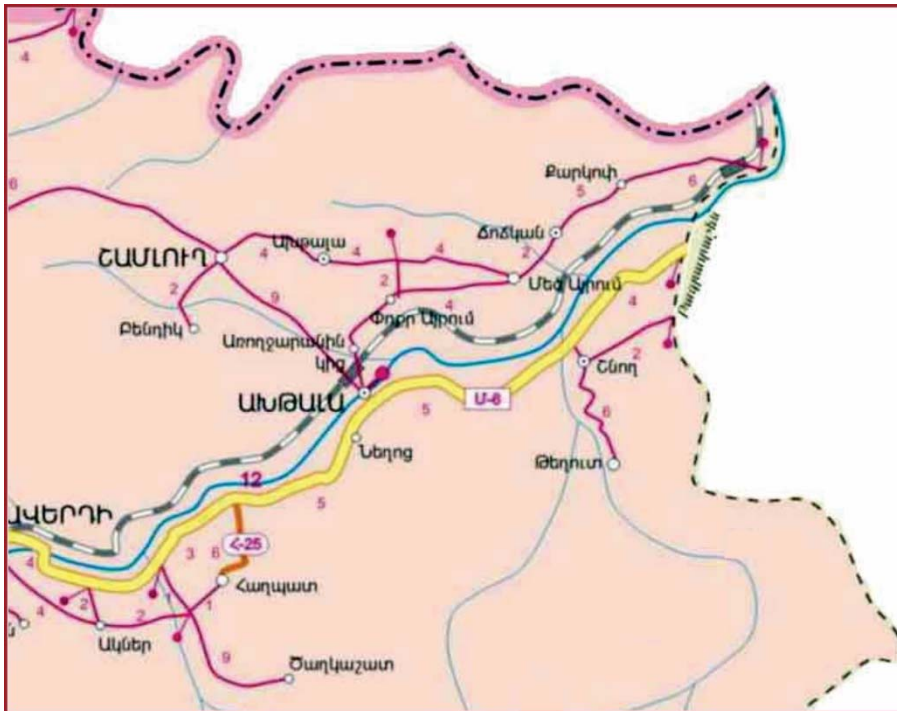
6.1 Տարածքի ֆիզիկաաշխարհագրական բնութագիրը

"Թեղուտ" ՓԲԸ-ն բաց եղանակով շահագործում է Թեղուտի պղնձմոլիբդենային հանքավայրը: Կոմբինատը գտնվում է Լոռու մարզի Շնող բազմաբնակավայրային համայնքի՝ Թեղուտ գյուղի վարչական սահմանում, Շնող գետի ստորին հոսքի ավազանում: Կոմբինատի հեռավորությունը Շնող գյուղից 5 կմ է: Գործող պոչամբարը տեղակայված է Խառատաձոր գետի կիրճում, Կոմբինատից 0.35 կմ հեռավորության վրա:

Կոմբինատի տարածքին համեմատաբար մոտիկ բնակավայրերն են՝ արևելքում Թեղուտ գյուղը, հյուսիսում՝ Շնող գյուղը (տես **Նկար 5.2**):

Նախատեսվող գործունեության տարածաշրջանի ֆիզիկական քարտեզը ներկայացված է ստորև **Նկար 6.1**-ում:

Նկար 6.1 Տարածաշրջանի ֆիզիկական քարտեզը

Լոռու մարզը, որտեղ գտնվում է նախատեսվող գործունեության տարածաշրջանը, իր մեծությամբ հանրապետությունում երրորդն է, իսկ բնակչության թվով՝ հինգերորդը:

Մարզը կազմավորվել է Գուգարքի, Թումանյանի, Սպիտակի, Ստեփանավանի և Տաշիրի վարչական նախկին շրջանների միավորումից: Մարզը արևելքում սահմանակցում է Տավուշի մարզին, հարավում՝ Կոտայքի ու Արագածոտնի մարզերին, արևմուտքում՝ Շիրակի մարզին, իսկ հյուսիսում ունի պետական սահման Վրաստանի հետ:

6.2 Ռելիեֆը և լանդշաֆտը

Նախատեսվող գործունեության տարածաշրջանի ռելիեֆը բարդ է, կտրատված չորս կիրճով, որոնցով հոսող գետակները ունեն մշտական ջրհոսք: Այդ գետակներն են՝ Շնողը, Կռունկը,

Պակասաշուրը, Դուքանաձորը: Թեղուտի հանքավայրը հյուսիս-արևելքից սահմանափակվում է Շնող գետով, արևելքից՝ Կռունկ վտակով, հարավից Դուքանաձորի ձախ ափն է, արևմուտքից՝ Խառատաձորի աջ ափը: Մոտակա խոշոր ջրհոսքը Դեբեդ գետն է: Թեղուտի հանքավայրը գտնվում է ծովի մակերևույթից 890-1300 մ բացարձակ նիշերի վրա:

Բացահանքի և շրջապատող տարածաշրջանը ներկայացված են՝ միջին լեռնային տափաստանային, ցածր և միջին լեռնային հետանտառային, ցածր և միջին լեռնաանտառային, միջին լեռնային մարգագետնատափաստանային և բարձր լեռնային մերձալպյան լանդշաֆտային գոտիներով (**Նկար 6.2**):

Նկար 6.2 Տարածաշրջանի լանդշաֆտների քարտեզը

Պայմանական նշաններ

	Միջին լեռնային մարգագետնատափաստանային		Միջին լեռնային տափաստանային
	Ցածր և միջին լեռնային հետանտառային		Ցածր և միջին լեռնաանտառային
	Բարձր լեռնային մերձալպյան		

6.3 Հողերի նկարագիրը

Շրջանում տարածված են լեռնանտառային դարչնագույն հողերը՝ իրենց կրազերծված և կարբոնատային ենթատիպերով: Լեռնանտառային դարչնագույն հողերի ձևավորման բիոկլիմայական առանձնահատկությունները նպաստում են անտառային բույսերի համակեցությունների լավ աճին և մեծ քանակությամբ բուսական կենսազանգվածի և թաղիքի առաջացմանը (տարեկան շուրջ 6÷6.5 տ/հա թաղիք): Հողերը ազոտով և ֆոսֆորով թույլ են ապահովված, իսկ կալիումով՝ միջին կամ լավ: Բացահանքի և լցակույտի հարակից տարածքներում հիմնականում տարածված են լեռնանտառային դարչնագույն կրազերծված հողերը: Այս ենթատիպի հողերը տարածված են ավելի բարձրադիր մասերում, հյուսիսային և հյուսիս-արևմտյան լանջերին: Լեռնանտառային դարչնագույն կրազերծված հողերի բնորոշ առանձնահատկություններն են՝

- հողային կտրվածքում հորիզոնների լավ տարաբաժանվածությունը,
- հումուսակուտակիչ և մետամորֆիկ շերտերում կարբոնատների բացակայությունը,
- հումուսակուտակիչ հորիզոնի մանրաքարահատիկային և մետամորֆիկ հորիզոնի ընկուզաքարային կառուցվածքը,

- հողային կտրվածքի միջին շերտի կավայնացումը:

Հումուսային շերտը բավականին հզոր է (50սմ և ավելի): Վերին հորիզոնում հումուսի պարունակությունը հասնում է 8-9%-ի, իսկ ածխածին / ազոտ հարաբերությունը կազմում է 7,4 / 10,0: Հողային կտրվածքի բոլոր հորիզոններում միջավայրի ռեակցիան մոտ է չեզոքին (pH=6-7): Հողերի համախառն քիմիական կազմը տրված է **Աղյուսակ 6.1**-ում:

Աղյուսակ 6.1 Հողերի համախառն քիմիական կազմը

Հորիզոն	Շիկացման կորուստը	SiO ₂	Al ₂ O ₃	Fe ₂ O ₃	P ₂ O ₅	MnO	CaO	MgO	K ₂ O	SO ₃
A	16.68	59.86	15.65	10.06	0.18	0.24	3.71	2.98	2.11	0.64
B	15.35	54.43	17.12	8.67	0.25	0.21	6.43	2.26	2.03	0.43
C	13.94	58.72	17.31	9.82	0.16	0.19	2.91	2.82	1.71	0.49

Հարստացուցիչ ֆաբրիկայի շրջակայքին բնորոշ են լեռնանտառային դարչնագույն կարբոնատային հողերը, պոչամբարի տարածքում՝ հիմնականում լեռնանտառային դարչնագույն կրազերծված հողերը և քիչ քանակով՝ կարբոնատային ենթատիպը: Լեռնանտառային դարչնագույն կարբոնատային հողերը հանդիպում են հիմնականում հարավային և արևելյան լանջերին: Այս հողերին բնորոշ է բոլոր գենետիկական հորիզոններում կարբոնատների առկայությունը: Հումուսային շերտի հզորությունը ավելի թույլ է (40-60 սմ), հումուսի պարունակությունը վերին հորիզոնում 5-7% է: Հողային միջավայրի ռեակցիան թույլ հիմնային է (pH = 7.5-8.5): Լեռնանտառային դարչնագույն հողերը բնութագրվում են հիմնականում թույլ և միջին կմախքայնությամբ ու քարքարոտությամբ, մանրահողի կավային և կավավազային մեխանիկական կազմով, բարենպաստ ֆիզիկական և ջրաֆիզիկական հատկություններով:

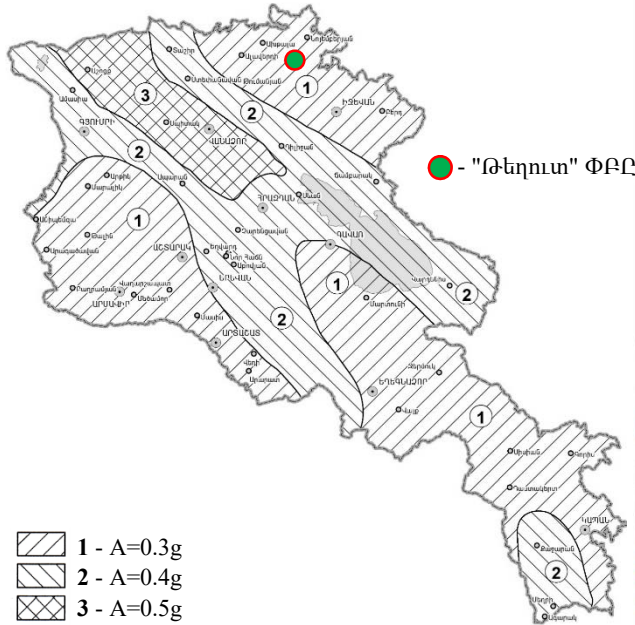
6.4 Տեկտոնիկական և սեյսմակայունությունը

Թեղուտ հանքավայրի շրջանը բնութագրվում է տարակողմորոշված ճեղքման խախտումների լայն զարգացմամբ: Տարբերում են լայնական և մերձլայնական, հյուսիս-արևելյան, հյուսիս-արևմտյան, միջօրեական և մերձամիջօրեական խախտումներ: Ըստ տարածման նրանք պահպանված են և դիտվում են մինչև 3 կմ հեռավորության վրա, ուղեկցվելով ջարդված, վերասեղմված և թերթավորված ապարների գոտիներով:

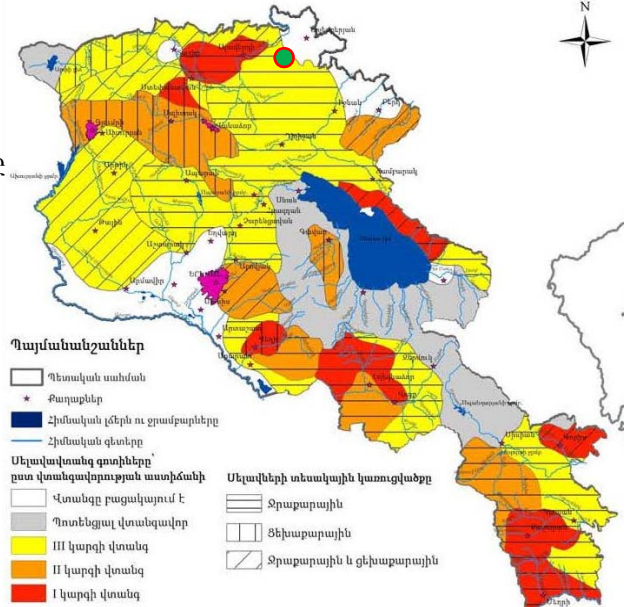
Համաձայն Քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2020 թվականի դեկտեմբերի 28-ի թիվ 102-Ն հրամանով հաստատված ՀՀԾՆ 20.04 "Երկրաշարժադիմացկուն շինարարություն. Նախագծման նորմեր" շինարարական նորմերի, ՀՀ-ում տարբերակում են ըստ ուժգնության անող երեք սեյսմիկ գոտիներ՝ 1-ին, 2-րդ և 3-րդ: Նախատեսվող գործունեության տարածքը՝ Թեղուտ գյուղը, ՀՀԾՆ 20.04-ի Հավելումա 2-ի և Հանրապետության տարածքի հավանական սեյսմիկ վտանգի գոտիավորման քարտեզի (տես **Նկ. 6.3**) համաձայն, գտնվում է սեյսմիկ 1-ին գոտում, որը համար գրունտի սպասվելիք հորիզոնական արագացման մեծությունը՝ a-ն կազմում է 300 սմ/վրկ², իսկ գրունտի սպասվելիք արագացումների մեծությունը ազատ անկման g արագացման մասերով՝ A=0.3g:

Հանրապետության սելավավտանգ գոտիների քարտեզի (տես **Նկ. 6.4**) համաձայն, նախատեսվող գործունեության տարածքը գտնվում է III կարգի (ցածր ռիսկային) սելավավտանգ գոտիում:

Նկար 6.3. ՀՀ տարածքի հավանական սեյսմիկ վտանգի գոտիավորման քարտեզ³

Նկար 6.4. ՀՀ սելավավտանգ գոտիների քարտեզ⁴

6.5 Երկրաբանական կառուցվածքը

Ստորերկրյա ջրերը հիմնականում ձևավորվում են մթնոլորտային տեղումների ներծծման և Շնող գետի ու նրա վտակների ենթահունային ջրերի շնորհիվ: Չգալի դեր են խաղում նաև ծածկոցի փխրաբեկորային նստվածքները և կոնդենսացիոն ջրերը: Դիտարկվող տարածքում առանձնացվում է աղբյուրների 3 խումբ: Որոնք ներկայացված են ստորև՝

- Դեյուվիալ նստվածքների աղբյուրների դերիտը ենթարկվում է սեզոնային զգալի տատանումների՝ կախված մթնոլորտային տեղումներից: Մինիմալ դերիտը դիտվում է հունվար և օգոստոս ամիսներին: Որոշ փոքր աղբյուրներ ամռանը և ձմռանը չորանում են:
- Ալյուվիալ նստվածքների աղբյուրների ռեժիմը ենթարկված է սեզոնային տատանումների և կարգավորվում է կախված մակերևութային հոսքի ինտենսիվությունից:
- Մայրական ապարներին վերագրված աղբյուրների ռեժիմը համեմատաբար կայուն է, սակայն այստեղ էլ տեղի են ունենում դերիտների զգալի տատանումներ՝ մթնոլորտային տեղումների ինտենսիվությունից կախված:

6.6 Հիդրոերկրաբանական պայմանները

Շրջանի ջրագրական ցանցը ներկայացված է Շնող գետով իր ձախ վտակների հետ: Շնողը Դեբեդ գետի խոշոր վտակներից մեկն է, նա վերցնում է իր սկիզբը Փամբակի լեռնաշղթայից, ծովի մակարդակից 1600 մ բարձրության վրա: Գետի ձախափնյա վտակներն են Դուքանաձորը, Պակասաջուրը (կամ Թեղուտ, Խառատաձոր), Կռունկը, Փիջուտը, Շևուտը, Գուլյաբին: Շնող գետը և նրա վտակները տիպիկ լեռնային գետեր են: Գետերի սնուցումը գրեթե ամբողջությամբ անձրևային և հալոցքային է, մակերևութային հոսքը ենթարկված է

³ՀՀՇՆ 20.04 «Երկրաշարժադիմացկուն շինարարություն. Նախագծման նորմեր» շինարարական նորմեր

⁴"Աղետների ռիսկերի կառավարումը տեղական մակարդակում" ձեռնարկ, ՄԱՉԾ-ի և ԱԻՆ Ճգնաժամային կառավարման պետական ակադեմիա, 2011

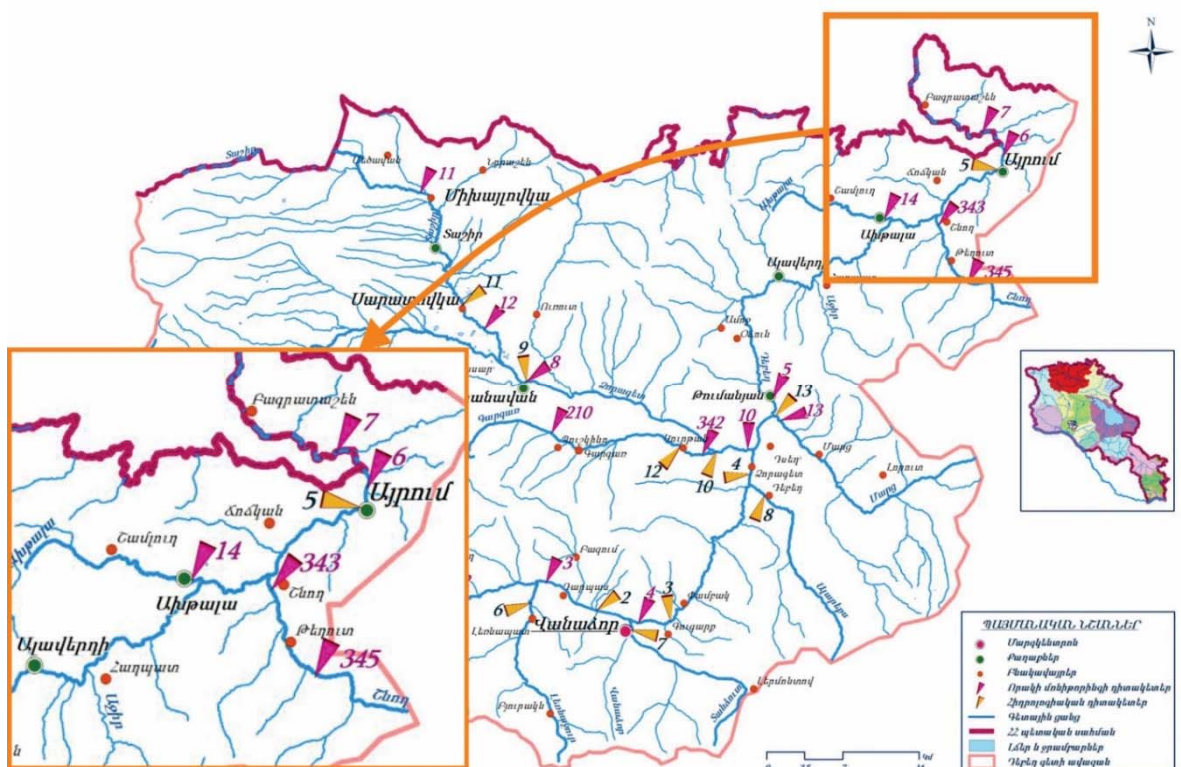
սեզոնային տատանումների: Վարարումը սկսվում է մարտ ամսին և վերջանում հունիսին, որից հետո հոսքը դառնում է կայուն, ջրասակավ: Մեպտեմբեր-հոկտեմբեր ամիսներին լինում են կարճատև վարարումներ՝ կախված տեղումներից: Ծնող գետի սառցապատում չի լինում: Գետի վերին հոսանքում երբեմն առաջանում են ավասառցաշերտեր:

Գործող բացահանքը և լցակայանը գտնվում են Դուքանաձոր գետի կիրճում: Կոմբինատի ազդեցության գոտում ընդգրկված են նաև Ծնող, Խառատաձոր գետերը և Փիջուտ առվակը, որտեղ թափվում են կոմբինատի տնտեսական և որոշ արտադրական ջրերի մաքրման կայանների պարզվածքները: Գետերի հիդրոլոգիական բնութագիրը բերված է ստորև **Աղյուսակ 6.2**-ում, իսկ ջրագրական ցանցի քարտեզը **Նկ. 6.5**-ում:

Աղյուսակ 6.2 Գետերի հիդրոլոգիական բնութագիրը

Գետահատվածի №	Գետահատվածը, B, մ	Հունի լայնությունը, H, մ	Միջին խորությունը, V, մ/վ	Հոսքի միջին արագությունը	95% ապահովվածության տարվա համար ջրի նվազագույն ամսական հոսքը, մ ³ /վ
1	Ծնող, միջին հոսք	4.6	0.15	0.4	0.06
2	Խառատաձոր, գետաբերան	3.95	0.09	0.36	0.045
3	Դուքանաձոր, վերին հոսանք	2.84	0.1	0.45	-
4	Առվակ Փիջուտ, միջին հոսք	0.34	0.03	0.45	0.006

Նկար 6.5 Լոռու մարզի ջրագրական ցանցի քարտեզը

Դեբեդ, Շնող, Խառատաձոր և Դուքանաձոր գետերում "Թեղուտ" ՓԲԸ-ն, ամսական կտրվածքով իրականացնում է ջրի որակի մշտադիտարկում, որի 2020 թվականի արդյունքները բերված են **Հավելված 2**-ում:

6.7 Մթնոլորտային օդ

Լոռու մարզի օդային ավազանը աղտոտող խոշոր արդյունաբերական ձեռնարկություններն են Ալավերդու պղնձաձուլական գործարանը, Ախթալայի լեռնահարստացման կոմբինատը, "Թեղուտ" ՓԲԸ-ն և այլ խոշոր ու միջին արդյունաբերական ձեռնարկություններ: Ավտոտրանսպորտի շուրջ 70%-ը ներկայումս բենզինի փոխարեն աշխատում է բնական գազով, որն անհամեմատ ավելի քիչ է աղտոտում մթնոլորտը: Լոռու մարզում արտանետումների քանակը բարձր է հանքարդյունաբերության և մետալուրգիայի հաշվին: Մթնոլորտի աղտոտվածության կանխարգելման նպատակով մարզի տարածքում վերջին տարիներին կատարվել է շուրջ 700 հա անտառտնկման և կանաչապատման աշխատանքներ:

"Թեղուտ" ՓԲԸ-ն ամսական կտրվածքով իրականացնում է ազդակիր գոտում մթնոլորտային օդի որակի մշտադիտարկում, որի 2020 թվականի արդյունքները բերված են **Հավելված 2**-ում:

6.8 Կլիմա

6.8.1 Ջերմաստիճանը

Տարածաշրջանում տարեկան միջին ջերմաստիճանը 11.6°C, ամենատաք ամսվանը 22.7°C (հուլիս), ամենասառը ամսվանը՝ 0.7°C (հունվար): Բացարձակ նվազագույն ջերմաստիճանը կազմում է -17°C, իսկ բացարձակ առավելագույնը՝ 40°C:

Աղյուսակ 6.3. Օդի միջին ամսական և տարեկան ջերմաստիճանը, օC

Բնակավայրի օրերնաթափումների կայանի անվանումը	Բարձրություն ծովի մակարդակից, մ	Միջին ջերմաստիճանը ըստ ամիսների, °C											Միջին տարեկան, °C	Բացարձակ նվազագույն, °C	Բացարձակ առավելագույն, °C	
		Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր				Դեկտեմբեր
Շնող	660	0.7	1.9	5.1	11.0	15.7	19.2	22.7	22.5	18.0	12.3	7.1	2.7	11.6	-17	40

6.8.2 Խոնավություն

Տարածաշրջանում օդի հարաբերական խոնավությունը ենթակա է օրեկան և սեզոնային տատանումների: Միջին խոնավության ցուցանիշները տատանվում են 62-73% միջակայքում: Օդի հարաբերական խոնավության տարեկան միջին արժեքը 69%:

Աղյուսակ 6.4. Օդի հարաբերական խոնավության տվյալները

Բնակավայրի, օդերևութաբանական կայանի անվանումը	Օդի հարաբերական խոնավությունը, %												Միջին տարեկան, %	Միջին ամսական ժամը 15-ին	
	ըստ ամիսների											ամենացուրտ ամսվա, %		ամենաշոգ ամսվա, %	
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր				Դեկտեմբեր
Շնող	69	69	70	69	72	68	62	63	69	73	73	70	69	61	53

6.8.3 Մթնոլորտային տեղումներ

Մթնոլորտային տեղումների տարեկան քանակությունը կազմում է 519 մմ: Ձնածածկույթի առավելագույն տասնօրյակային բարձրությունը կազմում է 60 մմ, իսկ տարվա մեջ ձնածածկույթով օրերի քանակը՝ 52:

Աղյուսակ 6.5. Մթնոլորտային տեղումները, %

Բնակավայրի, օդերևութաբանական կայանի անվանումը	Տեղումների քանակը													Ձնածածկույթ		
	միջին ամսական օրական առավելագույն , մմ													Առավելագույն տասնօրյակային բարձրությունը, մմ	Տարվա մեջ ձնածածկույթով օրերի քանակը	Ձյան մեջ ջրի առավելագույն քանակը, մմ
	ըստ ամիսների												Տարեկան			
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր	Տարեկան			
Շնող	20	25	40	54	79	87	49	39	37	42	31	16	519	60	52	91
	19	30	29	36	40	79	70	89	34	33	37	24	89			

6.8.4 Քամիներ

Տարածաշրջանում քամու միջին արագության ամենամեծ արժեքը գրանցված է փետրված ամսին հարավային ուղղությամբ և կազմում է 1.8 մ/վ: Տարածաշրջանում քամու միջին տարեկան արագությունը կազմում է 1.5 մ/վ: Ուժեղ քամիներով օրերի քանակը (≥ 15 մ/վ) 11-ն է:

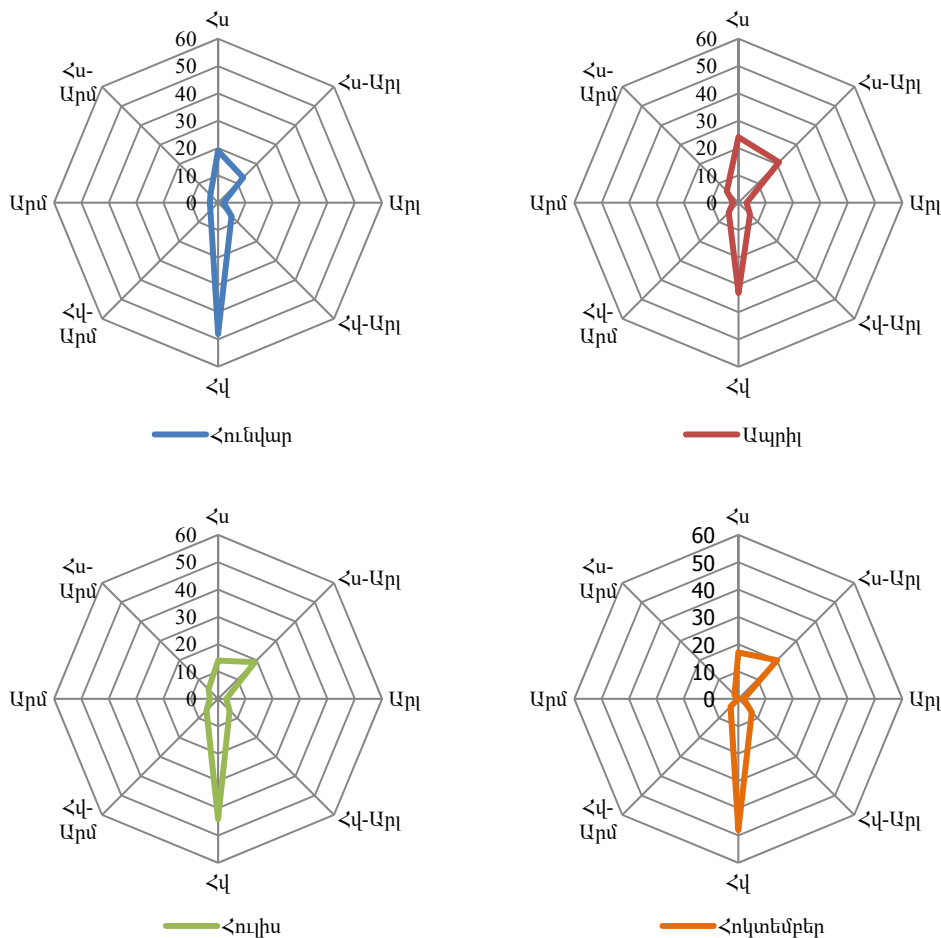
Տարածաշրջանում քամու միջին արագությունների բաշխվածությունը տարվա տարբեր ժամանակաշրջաններում բերված են **Աղյուսակ 6.7**-ում:

Աղյուսակ 6.7 Տարածաշրջանում քանու միջին արագությունների բաշխվածությունը⁶

Քանու բնութագիրը	Միջին ամսական արագությունը												Տարեկան
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Քանու միջին արագությունը, մ/վրկ	1.7	1.8	1.7	1.6	1.3	1.3	1.3	1.4	1.3	1.4	1.4	1.4	1.5
Ուժեղ քանով ≥ 15 մ/վրկ առավելագույն օրերի թիվը	3	4	3	3	3	2	1	2	2	1	2	4	11

Քանու ուղղությունների կրկնելիության պատկերները բերված են **Նկար 6.6**-ում: Ինչպես երևում է **Նկ. 6.6**-ից տարածքում գերակշռում են հարավային ուղղությամբ քամիները: Ամենամեծ կրկնելիությունը դիտվում է հունվար և հոկտեմբեր ամիսներին հարավային ուղղությամբ և կազմում է 48%:

Նկար 6.6 Քանու ուղղությունների կրկնելիությունը

⁶ "Շինարարական կլիմայականություն ՀՀՇՆII-7.01-2011" նորմատիվային փաստաթղթում "Շնող" օդերևութաբանական կայանի քանու տվյալների բացակայության պատճառով քանու մասին տեղեկատվության համար հիմք է հանդիսացել 2017 թվականին իրականացված "Թեղուտի պղնձամոլիբդենային կոմբինատի ընդլայնում մինչև 15մլն.տ/տարի" նախագծի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվությունը

6.9 Տարածաշրջանի հատուկ պահպանվող տարածքները

Կոմբինատի տարածքից դեպի արևելք 8 կմ հեռավորության վրա գտնվում է "Չիկատար" պետական արգելավայրը:

"Չիկատար" պետական արգելավայրը ստեղծվել է Հայաստանի Հանրապետության Տավուշի մարզի Նոյեմբերյանի տարածաշրջանի համայնքների վարչական սահմաններից դուրս՝ մարզի վարչական սահմաններում գտնվող՝ պետական սեփականություն հանդիսացող 150.0 հա հողերի վրա և ընդգրկում է մարզի հյուսիս-արևմտյան մասում՝ Չիկատար լեռնագագաթի հյուսիս-արևելյան դիրքադրության լանջերի անտառային բնական էկոհամակարգերը՝ Կողբ գետի աջափնյա վտակների ավազանների վերին հատվածները:

Արգելավայրի կազմակերպման հիմնական նպատակը Հայաստանի Հանրապետության Տավուշի մարզի Չիկատար լեռնագագաթի հյուսիսահայաց լանջերի անտառային, բնական էկոհամակարգերի զարգացման բնականոն ընթացքի, լանդշաֆտային ու կենսաբանական բազմազանության, բնության և պատմամշակութային եզակի հուշարձանների, բնության ժառանգության պահպանության, պաշտպանության, վերականգնման, վերարտադրության, բնական պաշարների կայուն օգտագործման ապահովումն է, ինչպես նաև՝ գիտափորձարարական աշխատանքների իրականացման, կադրերի վերապատրաստման և ուսումնասիրտադրական պրակտիկաների կազմակերպման նախադրյալների ապահովումը:

Արգելավայրի հատուկ պահպանության օբյեկտները Չիկատար լեռնագագաթի հյուսիսահայաց լանջերի բարձր լեռնային անտառային էկոհամակարգերի յուրահատուկ կենդանական աշխարհն ու անտառային բուսականությունն են:

Ստորև **Նկ. 6.7**-ում ներկայացված է "Թեղուտ" ՓԲԸ-ի և "Չիկատար" պետական արգելավայրի տեղադիրքը և միմյանցից ունեցած հեռավորությունը:

Նկար 6.7 "Թեղուտ" ՓԲԸ-ի և "Չիկատար" պետական արգելավայրի տեղադիրքը և միմյանցից ունեցած հեռավորությունը

6.10 Պատմամշակութային հուշարձաններ և բնության հուշարձաններ

Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2004 թվականի հունվարի 29-ի "Հայաստանի Հանրապետության Լոռու մարզի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակը հաստատելու մասին" թիվ 49-Ն որոշման համաձայն Թեղուտ գյուղի տարածքում կա թվով 12 պատմամշակութային հուշարձան, որոնք ներկայացված են ստորև **Աղյուսակ 6.8**-ում:

Աղյուսակ 6.8. Թեղուտ գյուղի պատմամշակութային հուշարձանները

№	Հուշարձանի անվանումը	Կառուցման տարեթիվը	Հասցեն	Նշանակությունը՝ հանրապետական/ տեղական	Հավելյալ նշումներ
1	Ամրոց	13 դ.	գյուղից 4 կմ հեռու	<	
2	Ամրոց "Բերդշեն"	Ք.ա. 4-3 հզ	գյուղից հյուսիս	<	բլրի վրա, ավերված
3	Գյուղատեղի "Ղափուր"	միջնադար	գյուղից 4 կմ արևելք	<	
4	Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հզ	գյուղից 2 կմ արևելք, "Փիջվուտ" վայրում	<	
5	Եկեղեցի	12 դ.	գյուղից 1 կմ հարավ-արևմուտք	<	ավերված
6	Եկեղեցի	13 դ.	գյուղից 3 կմ հարավ-արևելք	<	
7	Կամուրջ	17 դ.	գյուղի ամ մասում, Մանասու գետակի վրա	<	միաթռիչք
8	Ձիթհան	19 դ.		Տ	
9	Մատուռ	12-13 դդ.	գյուղից 2 կմ հյուսիս, "Ագեղցի" վայրում	<	
10	Մատուռ	4-5 դդ.	գյուղից 1 կմ հարավ-արևելք	<	
11	Վանական համալիր Մանասու	13 դ.	գյուղից 3 կմ հյուսիս-արևելք, Մանասու գետակի աջ ափին	<	
12	Քարայր-կացարան	միջնադար		<	

ՀՀ Կառավարության 14.08.2008 թ-ի №967-Ն որոշմամբ աստատված՝ ՀՀ բնության հուշարձանների ցանկի համաձայն, տարածաշրջանում բնության հուշարձաններ չկան:

6.11 Բուսական աշխարհը

Գործող կոմբինատի օբյեկտների տակ հատկացված տարածքը արդեն իսկ խախտվել է լեռնակապիտակ, շինարարական և հանքարդյունահանման աշխատանքների ժամանակ:

Սույն նախագծի իրականացումը չի նախատեսում բուսածածկ տարածքների լրացուցիչ խախտում:

Դաշտային ուսումնասիրության արդյունքում Թեղուտի տարածքում և դրա շրջակայքում հայտնաբերվել են մակրոսկոպիկ սնկերի և քարաքոսերի ավելի քան 100 տեսակներ և տարատեսակներ: Մակրոմիցետներից հիմնականում ներկայացված են բազիդիավոր Agaricales կարգի սապրոտրոֆ տեսակները, քարաքոսերը դիտվում են որպես լիսենացված սնկեր և պատկանում են Cladonia, Caloplaca, Physcia, Parmelia, Xanthoria, Peltigera ցեղերին: Մամուռներից հայտնաբերվել են 13 ցեղի ներկայացուցիչներ՝ Marchantia, Bachithecium, Rhizomnium, Tortula, Bryum, Grimmia, Polytrichum, Encalypta, Schistidium, Mnium, Orthotrichum, Hypnum, Amblystegium, որոնք ընդգրկված են 12 ընտանիքներում: ՀՀ Կարմիր գրքում ընդգրկված սնկատեսակներից հայտնաբերվել է միայն Phallus impudicus տեսակը, որը պատկանում է գաստերոմիցետներին:

Դաշտային ուսումնասիրության ընթացքում հստակեցվել է տարածաշրջանում հանդիպող Հայաստանի Կարմիր գրքում ընդգրկված հազվագյուտ բուսատեսակների պոպուլյացիաների վիճակը, որոնք ներկայացված են ստորև **Նկ. 6.8**: Դրանք են՝

- *Pachyphragma macrophyllum* (Պախիֆրագմա խոշորատերև) տեսակը ցուցաբերում է բարձր ադապտացիոն ունակություններ և տարածվում է խախտված բնակմիջավայրերում: Բուսաբանության ինստիտուտի աշխատակիցների կողմից հավաքվել են այդ խոտաբույսի բոլոր հասուն սերմերը (Խառատածոր և Դուքանածոր կիրճերում)՝ ընդհանուր առմամբ 800 բույսերից: Այդ սերմերի 200 հատը հանձնվել է ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի սերմերի բանկ, մնացածը՝ մոտ 2000 հատ, ցանվել են այն տարածքում, որն ըստ աշխատանքային պլանի չպետք է ենթարկվի փոփոխման: Արդեն 2014թ. այստեղ ձևավորվել է այդ տեսակի պոպուլյացիա և այն լավ վիճակում է: Հաճախե՛նու անտառի սաղարթի տակ այս պոպուլյացիայում հաշվարկվել է 500 բույս՝ բոլորը լավ վիճակում և պտղակալած:
- *Galanthus artjuschenkoae* (Ձնձաղիկ Արտյուշենկոյի) տեսակ՝ 2013թ. հայտնաբերված պոպուլյացիան 2014թ. հանվել է 300 նմուշ և տեղափոխվել հաճախե՛նու անտառ, որը պահպանվում է:
- *Corydalis marschalliana* (Անձխոտ Մարշալի) տեսակ՝ 2013թ. հայտնաբերված պոպուլյացիան 2014թ. հանվել է 120 նմուշ և տնկվել հաճախե՛նու և հաճախե՛նուբոխու անտառային տարածքում, որը պահպանվում է:

Նկար 6.8 Տարածաշրջանում հանդիպող Հայաստանի Կարմիր գրքում ընդգրկված հազվագյուտ բուսատեսակները

Corydalis marschalliana - Անձխոտ Մարշալի

Diospyros lotus - Կովկասյան խուրմա

Galanthus artjuschenkoae - Ձնձաղիկ Արսյուշենկոյի

Pachyphragma macrophyllum - Պախիֆրագմա խոշորատերև

Տարածաշրջանում հանդիպում է նաև Կովկասյան խուրման (*Diospyros lotus*) տեսակը: Հայտնաբերվել է այս տեսակի նոր պոպուլյացիա՝ մոտ 20 հասուն առանձնյակներ:

6.12 Կենդանական աշխարհը

Միջատների ֆաունան լցակույտերի և բացահանքի շրջակայքում բնութագրվում է բազմազանության բարձր մակարդակով: Հետազոտությունների ընթացքում այստեղ գրանցվել է բզեզների 256 տեսակ, որից 170-ը դիտվել է Դուքանաձորի վերին հոսանքում (լցակույտից վերև), 196-ը՝ լցակույտերից ներքև, բացահանքի շրջակայքում, և ցերեկային թիթեռների 77 տեսակ, որից երկու տեղամասերից յուրաքանչյուրում նկատվել է 69-ը: Մյուս կողմից, հատուկ պահպանվող կարգավիճակով անողնաշարների տեսակների քանակը այստեղ մեծ չէ՝ միայն թիթեռների 5 տեսակ: Այստեղ հանդիպում են նաև մի շարք Հայաստանի, Անդրկովկասի և Կովկասյան էկոռեգիոնի էնդեմիկ տեսակներ: Երկկենցաղների տեսակային կազմը հարուստ չէ: Երկկենցաղներից լցակույտի և բացահանքի շրջակայքում հայտնաբերվել է 3 տեսակ՝ կանաչ դողող (*Bufo variabilis*), ծառագորտ (*Hyla arborea shelkovnikowi*) և լճագորտ (*Pelophylax ridibundus*): Ըստ խտության պոպուլյացիաները բավականին բազմաքանակ են: Տրիտոնը տարածքում չի գրանցվել: Ըստ քայլարշավային տվյալների Թեղուտի ամբողջ տարածքում հանդիպում են՝

- Սողունների 6 տեսակներ՝ օձերից՝ ձիթապտղագույն սահնօձը (*Platiceps najadum*), կապտագույն սահնօձը (*Hammerhois ravergieri*), քառաշերտ սահնօձը (*Elaphe sauromates*), պղնձօձը (*Coronella austriaca*), ջրային լորտուն (*Natrix tessellata*), խաղաղ էիրենիսը (*Eirenis modestus*),
- Սողուններից 6 տեսակ՝ ջարդվող իլիկամողեսը (*Anguis fragilis*), դեղնափորիկը (*Pseudopus apodus*), միջին մողեսը (*Lacerta media*), շերտավոր մողեսը (*Lacerta strigata*), մարգագետնային մողեսը (*Darevskia praticola*), Զուռի մողեսը (*Darevskia portschinskii*):

Նշված տեսակներից մարգագետնային մողեսը գրանցված է ՀՀ Կարմիր գրքում և ԲԳՄՄ Կարմիր ցուցակում՝ VU կարգավիճակով: Տեսակը հանդիպում է անտառների բացատներում, լուսավորված տեղամասերում: Ընդհանրապես սահնօձերի տեսակները հանդիպում են հազվադեպ: Մեկ օրվա ընթացքում կարելի է հանդիպել 2-3 առանձնյակ: Քարակույտերով, քարացրոններով ծածկված բիտոտայերը լավ ապաստարաններ են հանդիսանում նաև

ժայռային մողեսների համար: Բնորոշ ապրելավայրերում նրանց թվաքանակը բավականին մեծ է:

Ավելի ցածրադիր վայրերում (900-1000 մ ծ.մ.) սողունները ներկայացված են 9 տեսակով՝ կապարագույն սահնօձ (*Hammerhois ravergeri*), պղնձօձ (*Coronella austriaca*), ձիթագույն սահնօձ (*Platiceps najadum*), կովկասյան կատվօձ (*Telescopus fallax*), ջրային լորտու (*Natrix tessellata*), հնազանդ էյրենիս (*Eirenis modestus*), դեղնափորիկ (*Pseudopus apodus*), միջին մողես (*Lacerta media*), մարգագետնային մողես (*Darevskia praticola*): Ըստ գրական տվյալների Թեղուտի հանքավայրի և հարակից տարածքներից հայտնի են թռչունների 70 տեսակներ:

Տարածքում հանդիպող թռչունների տեսակները պատկանում են կարգաբանական 13 ընտանիքներին և դասակարգվում են հետևյալ խմբերի՝ պատահական չվահյուր-3, նստակյաց-46, բնադրողչվող-24, ձմեռող-49: Լցակույտերի և բացահանքի շրջակայքում նշված տեսակային կազմից հայտնաբերվել է թռչունների 39 տեսակ, որից 3-ը գրանցված են ՀՀ Կարմիր գրքում (գառնանգղ (*Gypaetus barbatus*), գիշանգղ (*Neophron percnopterus*) և սպիտակագլուխ անգղ (*Gyps fulvus*)):

Կաթնասունների ֆաունան հիմնականում ներկայացված է անտառային տեսակներով: Կրծողներից գրանցվել է 5 տեսակ (փոքր անտառային մուկը (*Sylvaemus uralensis*), կովկասյան մուկը (*Sylvaemus ponticus*), մեծ քնամուկը (*Myoxus glis*), պարսկական սկյուռը (*Sciurus anomalus*) և թփուտային դաշտամուկը (*Microtus majori*)), միջատակերներից 2 տեսակ՝ (փոքր խլուրդը (*Talpa levantis*), Վոլնուխինի գորշատամը (*Sorex volnuchini*)):

Խոշոր և միջին կաթնասուններից լցակույտի և բացահանքի շրջակայքում գրանցվել է 6 տեսակ (նապաստակը (*Lepus europaeus*, շատ քիչ քանակությամբ), քարակզաքիսը (*Martes foina*), փորսուղը (*Meles meles canescens*, քիչ քանակությամբ, բներ չեն հայտնաբերվել), շնագայլը (*Canis aureus*, հիմնականում գետակների, առվակների և նրանց հարող փոքր ձորակների եզրերով), սվորական աղվեսը (*Vulpes vulpes*, հետքերը հանդիպում են ամենուրեք): Անտառահատ տարածքում լցակույտից ոչ հեռու մեկ անգամ հանդիպել է գորշ արջի (*Ursus arctos*) հետք: Նշված տեսակներից միայն գորշ արջն է գրանցված Հայաստանի Կարմիր գրքում "վտանգված" կարգավիճակով: Այլ տեսակների մեծամասնությունը ֆոնային տեսակներ են: Անտառային մկները, փորսուղը և քարակզաքիսը հանդիսանում են տարածքի ինդիկատոր տեսակներ:

Չղջիկներից կոմբինատի ամբողջ տարածքում և մոտակա գյուղերում հայտնաբերված է 3 ընտանիքների 17 տեսակ, որից 5-ը գրանցված են Հայաստանի Կարմիր գրքում: Չղջիկների առավել շատաքանակ և բազմատեսակ կուտակումներ արձանագրվել են մոտակա բնակավայրերի սահմաններում, իսկ 7 տեսակներ՝ այլ վայրերում: Սակայն, քանի որ հայտնաբերված 17 տեսակները պատկանում են թռչող տեսակներին, հավանական է, որ նրանք հաղիպում են տարածքի գրեթե բոլոր վայրերում:

Ջրային անողնաշարների տեսակային կազմը բազմազան է Դուքանաձոր գետակի վերին (39 տաքսոն) և ստորին (32 տաքսոն) հատվածներում: Այն աչքի է ընկնում մաքուր ջրերին բնորոշ տեսակների առկայությամբ և էնդեմիզմով: Գարունիկների (*Plecoptera*) 6 ընտանիքների 6 տեսակները Կովկասի և Փոքր Ասիայի տարածաշրջանի էնդեմիկներ են: Գետի վերին և ստորին հատվածներում ըստ Շենոն-Վայների կենսաբազմազանության և EBI ինդեքսների, բենթոսային համակեցությունները պոլիդոմինանտ են, ջրի որակը գնահատվել է որպես բարձր և լավ որակի՝ կախված տարվա եղանակից:

Ձկների որևէ տեսակ Դուքանաձոր գետի վերին հոսանքում չի հայտնաբերվել: Վերը թվարկված կենդանատեսակներից որոշների լուսանկարները բերված են ստորև **Նկար 6.9**-ում:

Նկար 6.9 Տարածաշրջանում հանդիպող կենդանատեսակները

Bufo variabilis - Կանաչ դողոշ

Gypaetus barbatus - Գառնանգղ

Myoxus glis - Մեծ քնամուկ

Neophron percnopterus - Գիշանգղ

Vulpes vulpes - Սովորական աղվես

Meles meles canescens - Փորսուղ

Sorex volnuchini - Վոլնուխինի գորշասամ

Darevskia praticola - Մարգագետնային մողես

Hammerhois ravergieri - Կապարագույն սահնօծ

Eirenis modestus - Խաղաղ էիրենիս

6.13 Ծնող խոշորացված համայնքի սոցիալ-տնտեսական պատկերը

6.13.1 Ընդհանուր տվյալներ

Ծնող համայնքը կազմավորվել է 2017թ.-ին Ծնող, Թեղուտ և Քարկոպ գյուղական համայնքների միավորմամբ: Համայնքի կենտրոնը Ծնող գյուղն է: Համայնքի տարածքով են հոսում Դեբեդ գետն իր Ծնող վտակով, ինչպես նաև Ծնողի ձախափնյա վտակները՝ Դուքանաձորը, Պակասաջուրը (Խառատաձոր), Կռունկը, Փիջուտը, Շևուտը, Գուլյաբին1: Թեղուտի պղնձամոլիբդենային բաց հանքը գտնվում են Դուքանաձոր գետի կիրճում, իսկ Թեղուտի լեռնահարստացման համալիրի պոչամբարը՝ Խառատաձոր գետի կիրճում:

Համայնքը վարչականորեն գտնվում է ՀՀ Լոռու մարզի հարավ-արևելյան մասում: Համայնքի հեռավորությունը մարզկենտրոն Վանաձորից 65 կմ է, մայրաքաղաք Երևանից՝ 245 կմ: Համայնքը սահմանակից է Աղթալա և Այրում համայնքներին: Պետական սահմանով սահմանակից է նաև Վրաստանին:

Աշխարհագրորեն համայնքը գտնվում է Ծնող համայնքը գտնվում է Գուգարաց լեռնաշղթայի արևելյան մասում՝ Դեբեդ գետի աջափնյա սարավանդի և հարակից ձորերով ու բլուրներով պատած բարդ ռելիեֆով տարածքի վրա: Վերջինս հյուսիս-արևմուտքից կտրվում է Դեբեդի կիրճով (գյուղին հարող մասում մինչև 200 մ խորությամբ):

Ծնող գյուղ

Մակերես՝ 41.28 կմ²,

Բնակչություն՝ 2810 մարդ:

Շնող գյուղը (միջնադարում՝ Կայծոն) գտնվում է ՀՀ Լոռու մարզում, մարզկենտրոն Վանաձորից 60 կմ հյուսիս-արևելք: Շնողի պատմությունը սերտորեն առնչվում է Կայծոն ամրոցի հետ (10-11դ): Կայծոն-Շնող անվանափոխությունը կատարվել է ուշ շրջանում՝ 18-րդ դարի կեսերից: Շնող անվան ծագումը կապվում է "շեն-հող" կապակցության հետ: Համաձայն այլ ենթադրության՝ գյուղի անվանումն առաջացել է շինող բառից՝ կառուցող, շինարար իմաստով:

Շնող գյուղը գտնվում է Գուգարաց լեռնաշղթայի արևելյան մասում՝ Դերեղ գետի աջափնյա սարավանդի և հարակից ձորերով ու բլուրներով պատած բարդ ռելիեֆով տարածքի վրա: Վերջինս հյուսիս-արևմուտքից կտրվում է Դերեղի կիրճով (գյուղին հարող մասում մինչև 200 մ խորությամբ): Կլիման բարեխառն է, չափավոր ու մեղմ ձմեռներով, մոտիկ է չոր արևադարձայինին: Գլխավոր գետը սահմանակից Դերեղն է՝ Շնող վտակով: Ծովի մակերևույթից բարձր է 670 մ-ով: Գյուղը շրջապատող անտառները հարուստ են արժեքավոր ծառատեսակներով, վայրի պտուղներով, հասապտուղներով, անասնակերով: Լեռնալանջերը, նախալեռնային տարածքները, գետահովիտները պատած են արգավանդ, բարեբեր հողատարածություններով: Շնողի հարակից վայրերում (Դուքանաձոր, Բովեր, Ծակեր, Փիջուտ, Գուգուր) կան օգտակար հանածոներ՝ պղինձ, երկաթ, մոլիբդեն: Հարևան Թեղուտ գյուղի հարավից տարածվում է "ԹԵՂՈՒՏ" ՓԲԸ պղնձամոլիբդենային կոմբինատը:

Շնողի բնակչության նախնիները հիմնականում բնիկ են: Որոշ վերաբնակեցում կատարվել է 18-րդ դարի վերջին և 19-րդ դարի սկզբին: 1915 թ. Ախթալա կայարանից Շնող են հասցվել Մեծ եղեռնից փրկված 285 գաղթականներ՝ տեղահանված Արևմտյան Հայաստանի Բասենի, Էրզրումի նահանգի գյուղերից: Դրանց չնչին մասն է ապրել Շնողում: Շնողի բուն տարածքում գտնվում են Կայծոն ամրոցի (X դ) միանավ եկեղեցու (X դ) մնացորդները, Սուրբ Գևորգ (1893թ.) Սուրբ Սարգիս եկեղեցիները, Տերունական խաչարձան-մատուռը, Սուրբ Սարգիս մատուռը (XVII դ), Ս. Նշան մատուռի մնացորդները (XVII դ): Հայոց մեծ եղեռնի զոհերի հիշատակին կառուցված է հուշարձան՝ 75-րդ տարեկիցի առթիվ, գյուղի կենտրոնական հրապարակի եզրին կառուցված է հուշահամալիր՝ նվիրված Հայրենական պատերազմում զոհված 258 շնողցիների հիշատակին:

Գյուղում եկամուտի հիմնական աղբյուրը գյուղատնտեսությունն է: Պապենական ճյուղերն են եղել այգեգործությունը, անասնապահությունը, բանջարաբոստանային կուլտուրաների մշակումը, թռչնապահությունը, շերամապահությունը: Հողի սեփականաշնորհումից հետո այգեգործությունը փոխարինվեց հացահատիկի, կարտոֆիլի և առաջին անհրաժեշտության այլ կուլտուրաների մշակությամբ: Վերջին տարիներին այգեգործությունը նորից համայնքում զարգացում է սալում հիմնվում են նոր այգիներ, պտղաբուծության առաջատարը համարվում է դեղձը: Համայնքում առկա է ինքնահոս ոռոգման ցանց, որը 80տոկոսով բավարարում է հողատերերին: Գյուղում տրանսպորտային վիճակը բավարար է: Ամենօրյա կապը շրջանի, մարզի, մայրաքաղաքի հետ երթուղային ավտոբուսներով իրականացվում է:

Թեղուտ գյուղ

Մակերես՝ 5.91 կմ²,

Բնակչություն՝ 769 մարդ:

Թեղուտ գյուղը տեղակայված է Դերեղի վտակ Շնող գետի աջ ափին, Ալավերդի քաղաքից 18 կմ հեռավորության վրա՝ լեռնային անտառոտ վայրում: Գյուղը հիմնադրվել է հարևան Շնող

գյուղի բնակիչների կողմից 20 դարի սկզբին: Բնակիչների նախնիները մասամբ բնիկ լոռեցի են, մասամբ տեղափոխվել են տարածաշրջան Արցախից, Ջավախքից, Սյունիքից, Սևանի ավազանից XVII- XVIII դարերում: Գյուղի անունը կապված է ներկայիս գյուղի կենտրոնական մասում գտնվող հին Թեղուտ գյուղի հետ, որը թալանվել է լեզգիների կողմից, իսկ բնիկ բնակչությունը ոչնչացվել է և գերեվարվել:

Գյուղի բնակչությունն զբաղվում է անասնապահությամբ, պտղաբուծությամբ և բանջարաբուծությամբ: Բնակչության մեծ մասը աշխատում է Թեղուտի պղնձամոլիբդենային կոմբինատում: Թեղուտում կան երկնագույն փիրուզի, պղնձի և մոլիբդենի պաշարներ:

Գյուղի շրջակայքում կան միջնադարյան պատմաճարտարապետական կոթողներ՝ "Մանաստևի" մենաստանը (13 դ.), Վարդան գորավար կոթողը (13-14 դդ.), 10-17 դդ. եկեղեցիներ, "Բայրել" (10-13 դդ.), "Ձորի գյուղ" (14 դ.) և "Ագեղի" մատուռները: Թեղուտն ունի միջնակարգ դպրոց, մշակույթի տուն, մանկապարտեզ գրադարան, բուժկայան:

7. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱՉԳԵՑՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ

7.1 Նպատակը

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման գործընթացի նպատակն է նույնականացնել բնապահպանական և սոցիալական (դրական և բացասական) ազդեցությունները/գործոնները և ազդվող միջավայրերը (ֆիզիկական, կենսաբանական, սոցիալական), ինչպես նաև հատկորոշել նախատեսվող գործունեության իրագործման այն գործոնները, որոնք շրջակա և սոցիալական միջավայրի վրա կթողնեն առավել ազդեցություն:

ՇՄԱՆԳ գործընթացում որոշվում են նախատեսվող գործունեության նշանակալի ազդեցությունները/գործոնները, որոնք շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հիմնական փուլում կենթարկվեն մանրամասն վերլուծության և գնահատման և որոնց բացառման, նվազեցման և մեղմացման համար կմշակվեն համապատասխան միջոցառումներ:

7.2 Մեթոդաբանությունը

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատումը կատարվում է հետևյալ մեթոդակարգով և հաջորդականությամբ՝

1. Նույնականացվում են նախատեսվող գործունեության իրագործման կենսափուլերը (կառուցում, շահագործում, փակում),
2. Վերլուծվում են տեխնիկական լուծումները և բաղադրիչները,
3. Վերլուծվում են յուրաքանչյուր կենսափուլում իրականացվող աշխատանքները/միջոցառումները, ներառյալ՝
  - Օգտագործվող սարքավորումները և տեխնիկան,
  - Կիրառվող նյութերը և բնառեսուրսները, դրանց ծավալները,
  - Տևողությունը/ժամանակացույցը,

- Առաջացող թափոնների, արտանետումների ու արտահոսքերի վտանգավոր հատկությունները, իսկ հնարավորության դեպքում նաև մոտավոր քանակները:
4. Որոշվում են նախատեսվող գործունեության ուղղակի և անուղղակի ազդեցության գոտիները,
  5. Նույնականացվում են այն միջավայրերը, որոնք կարող են ազդվել նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացքում, մասնավորապես՝
    - ֆիզիկական միջավայրի տարրերը (կլիմա, օդային ավազան, ջրային և հողային ռեսուրսներ, երկրաբանական և հիդրոերկրաբանական կառուցվածք, տեսողական պատկեր, լանդշաֆտ և այլն),
    - կենսաբանական միջավայրը (կենդանական և բուսական աշխարհ, վտանգված տեսակներ, բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ և այլն),
    - սոցիալական միջավայրը (սոցիալ-տնտեսական իրավիճակ, զբաղվածություն, բնակչություն, ազդակիր համայնքներ և ենթակառուցվածքներ, համայնքի և աշխատողների անվտանգություն, խոցելի խմբեր, պատմամշակութային ժառանգություն և այլն):

ՇՄԱՆԳ գործընթացում ուսումնասիրվում է նախատեսվող գործունեության շրջանակներում իրականացվող աշխատանքների/միջոցառումների ակնկալվող դրական կամ բացասական ներգործությունը վերը նշված 5-րդ կետում թվարկված ֆիզիկական, կենսաբանական և սոցիալական միջավայրերի վրա, ընդ որում այդ ներգործության աստիճանը դասակարգվում է ըստ հետևյալ հինգ մակարդակների (**Աղյուսակ 7.1**):

Աղյուսակ 7.1 Ներգործության աստիճանները և դրանց նկարագիրը

Ներգործության աստիճանը	Նշանակումը	Ներգործության նկարագիրը
Ներգործության բացակայություն	Բ	Ըստ նախնական գնահատման արդյունքների, նախատեսվող գործունեությունը չի ներգործի միջավայրերի վրա
Անտեսվող ներգործություն	Ա	Հավանաբար կլինի ներգործություն, սակայն, արդյունքը հազիվ թե ազդեցություն ունենա միջավայրերի երակետային վիճակի վրա
Փոքր ներգործություն	Փ	Ներգործություն կլինի, սակայն դրա արդյունքը չնչին ազդեցություն կունենա միջավայրերի երակետային վիճակի վրա
Միջին ներգործություն	Մ	Ներգործությունը որոշակի ազդեցություն կունենա միջավայրերի երակետային վիճակի վրա
Նշանակալի ներգործություն	Ն	Ներգործությունը բավականին զգալի ազդեցություն կունենա միջավայրերի երակետային վիճակի վրա
Դրական ներգործություն	Դ	Հավանաբար կլինի ներգործություն, սակայն այն կունենա դրական ազդեցություն

7.3 Նախնական գնահատման ուսումնասիրությունը

"Թեղուտ" ՓԲԸ-ում առաջացող արտադրության և սպառման թափոնների պահման և տեղադրման տեղամասերի կազմակերպումը ենթադրում է հետևյալ կենսափուլերը՝

- Կառուցման փուլ,
- Շահագործման փուլ,
- Փակման փուլ:

Ինչպես նշված է **Բաժին 5.5**-ում, Կոմբինատի տարածքում արդեն իսկ առկա են թափոնների պահման/տեղադրման պահեստները, որոնք տեղաբաշխված են ըստ հետևյալ հրապարակների՝

1. **Հրապարակ №1** - Ներքևի ավտոհավաքակայան, որի տարածքում կազմակերպված են բանեցված անվադողերի, կապարե կուտակիչների և յուղերի պահեստները:
2. **Հրապարակ №2** - Ընդհանուր բաց հրապարակ, որի տարածքում կազմակերպված են Կոմբինատում առաջացող մետաղաջարդոնի և շինարարական աղբի պահեստները:
3. **Հրապարակ №3** - Հարստացուցիչ ֆաբրիկա, որի տարածքում կազմակերպված են բանեցված յուղերի, բանեցված սնդիկային լամպերի, դատարկ պարկերի և պլաստմասե թափոնների պահեստները:
4. **Հրապարակ №4** - Հանքային տեխնիկայի ավտոհավաքակայան, որի տարածքում կազմակերպված են բանեցված յուղերի, կապարե կուտակիչների, անվադողերի և յուղի գոտիչների պահեստները/պահման վայրերը:

Քանի որ թափոնների պահման համար նախատեսված պահեստներն արդեն իսկ կառուցված են, հետևաբար, շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման գործընթացում կառուցման փուլը չի ներառվել:

Նախնական գնահատման է ենթարկվել թափոնների հետ գործածության, ներառյալ պահման և տեղադրման պահեստների գործունեության շահագործման փուլը: Քանի որ վերոնշյալ 1-ից 4 կետերում նշված թափոնների պահման և տեղադրման պահեստների ազդեցության գոտին տեղային է, այսինքն չկան ազդեցության այնպիսի աղբյուրներ (օրինակ՝ մթնոլորտային արտանետումներ, ջրային և հողային ռեսուրսների աղտոտումներ և այլն), որոնց ազդեցությունը կարող է տարածվել Կոմբինատի սահմաններից դուրս, ուստի որպես ազդեցության գոտի (ուղղակի և անուղղակի) ընտրվել է գուտ "Թեղուտ" ՓԲԸ-ի տարածքը:

7.4 Նախնական գնահատման արդյունքները

Նախատեսվող գործունեության ընթացքում հիմնական ազդեցությունը շրջակա և սոցիալական (ներառյալ աշխատանքային) միջավայրերի վրա կդիտվի արտադրության և սպառման թափոնների պահման և տեղադրման պահեստների շահագործման փուլում: Հիմնական ազդվող միջավայրերն են՝

- 1) Մթնոլորտային օդը,
- 2) Ջրային ռեսուրսները (Շնող գետ),
- 3) Հողային ռեսուրսները,
- 4) Կենդանական և բուսական աշխարհը,
- 5) Լանդշաֆտը և տեսողական պատկերը,
- 6) Աշխատանքային միջավայրը,
- 7) Թեղուտ գյուղը:

Ելնելով վերոնշյալից, նույնականացվել են նախատեսվող գործունեության շրջակա և սոցիալական միջավայրերի վրա հնարավոր ազդող աշխատանքները/գործընթացները, դրանց ներգործությունները նշված միջավայրերի վրա և ներգործության աստիճանը, ինչպես նաև մշակվել են համապատասխան մեղմացնող միջոցառումներ (տես **Աղյուսակ 7.2**-ը):

Աղյուսակ 7.2. Նախատեսվող գործունեության շրջակա և սոցիալական միջավայրերի վրա հնարավոր ազդող աշխատանքները/գործընթացները, դրանց ներգործությունները նշված միջավայրերի վրա և ներգործության աստիճանը, ինչպես նաև այդ ներգործության նվազեցման և մեղմացնող միջոցառումները

№	Գործոնը/ ազդեցությունը	Միջավայրը	Աշխատանքը/գործընթացը	Ներգործության աստիճանը	Մեղմացնող միջոցառումները
ՇԱՀԱԳՈՐԾՄԱՆ ՓՈՒԼ					
1	Փոշի և գազային արտանետումներ (ածխաջրածիններ, յուղի և ծծմբական թթվի գոլորշիներ) Արտանետումներ բեռնատարների շարժիչների աշխատանքից	<ul style="list-style-type: none"> Մթնոլորտային օդը Աշխատանքային միջավայրը 	<ul style="list-style-type: none"> Թափոնների առաջացումը Թափոնների հավաքումը և կուտակումը Թափոնների տեղափոխումը պահման և տեղադրման պահեստներ Թափոնների պահումը և տեղադրումը 	Մ	<ol style="list-style-type: none"> Օգտագործել ժամանակակից, տեխնիկապես սարքին և պարբերաբար գնվող թափոններ տեղափոխող բեռնատարներ, Սորուն թափոններ տեղափոխելիս բեռնատարների թափքը պահել ծածկված վիճակում, Չիրականացնել անբարենպաստ օդերևութաբանական պայմաններում թափոնների տեղափոխման աշխատանքներ, Բացահանքի տարածքից բեռնատարների ելքը իրականացնել միայն անվադողերը լվանալուց հետո, Ապահովել թափոնների պահման/տեղադրման պահեստների օդափոխության համակարգի անխափան աշխատանքը:
2	Հոսքաջրերի առաջացում	<ul style="list-style-type: none"> Ջրային ռեսուրսները 	<ul style="list-style-type: none"> Թափոնների պահումը և տեղադրումը 	Փ	Բացառել անձրևաջրերի ներթափանցումը արտադրության և սպառման թափոնների պահման հարթակներ/տեղամասեր:
3	Արտահոսքեր (յուղ, քիմիկատներ և այլ նյութեր) և աղտոտումներ	<ul style="list-style-type: none"> Հողային ռեսուրսները Կենդանական և բուսական աշխարհը Լանդշաֆտը և տեսողական պատկերը 	<ul style="list-style-type: none"> Թափոնների առաջացումը Թափոնների հավաքումը և կուտակումը Թափոնների տեղափոխումը պահման և տեղադրման պահեստներ Թափոնների պահումը և տեղադրումը 	Մ	<ol style="list-style-type: none"> Թափոնների տեղափոխումը և բեռնաթափումը իրականացնել դրա համար նախատեսված տեխնիկայով և գործիքներով՝ բացառելով շրջակա միջավայրի աղտոտումը, Բանեցված յուղերով տարողությունները (այդ թվում՝ օգտագործված յուղերի պահեստում) պահել իրենց տարողունակությունը գերազանցող ծավալ ունեցող հատուկ տակդիրների վրա,

"Թեղուտ" ՓԲԸ լեռնահարստացման կոմբինատում առաջացող թափոնների պահման / տեղադրման գործունեության

№	Գործոնը/ ազդեցությունը	Միջավայրը	Աշխատանքը/գործընթացը	Ներգործության աստիճանը	Մեղմացնող միջոցառումները
		<ul style="list-style-type: none"> Աշխատանքային միջավայրը 	<ul style="list-style-type: none"> Թափոնների հանձնումը լիցենզավորված ընկերություններին 		<ol style="list-style-type: none"> Բանեցված յուղերը տեղափոխող բեռնատարները, ինչպես նաև բանեցված յուղերի պահեստները կահավորել յուղի հնարավոր արտահոսքերի հավաքման սորբենտ հավաքածուով, Մնդիկ պարունակող թափոնները տեղափոխող մեքենաները և թափոնների պահման/տեղադրման պահեստը հազեցնել սնդիկի արտահոսքերի հավաքման հավաքածուով, Բացառել թափոնների չարտոնագրված պահումը դրա համար չնախատեսված վայրերում:
4	Ազդեցություն կենդանական և բուսական աշխարհի վրա	<ul style="list-style-type: none"> Կենդանական և բուսական աշխարհը 	<ul style="list-style-type: none"> Թափոնների առաջացումը Թափոնների հավաքումը և կուտակումը Թափոնների տեղափոխումը պահման և տեղադրման պահեստներ Թափոնների պահումը և տեղադրումը 	Φ	<ol style="list-style-type: none"> Աշխատանքները իրականացնել ապահովելով հողային ռեսուրսների, բուսական և կենդանական աշխարհի ներկայացուցիչների պաշտպանությունը, Անհարժեշտության դեպքում մշակել գործողությունների պլան, հիմնվելով ՀՀ կառավարության "ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը սահմանելու մասին" թիվ 781-Ն որոշման դրույթների վրա:
5	Թափոնների առաջացում	<ul style="list-style-type: none"> Հողային ռեսուրսները Կենդանական և բուսական աշխարհը 	<ul style="list-style-type: none"> Թափոնների առաջացումը Թափոնների տեղափոխումը պահման և տեղադրման պահեստներ Թափոնների պահումը և տեղադրումը 	Φ	Թափոնների պահման և տեղադրման պահեստների սպասարկման ընթացքում առաջացող թափոնները (յուղերով կամ քիմիկատներով աղտոտված անհատական պաշտպանության միջոցներ, գործիքներ և այլն) հավաքել դրանց համար նախատեսված տարողությունների մեջ:

"Թեղուտ" ՓԲԸ լեռնահարստացման կոմբինատում առաջացող թափոնների պահման / տեղադրման գործունեության

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՏ

Rev 02

№	Գործոնը/ ազդեցությունը	Միջավայրը	Աշխատանքը/գործընթացը	Ներգործության աստիճանը	Մեղմացնող միջոցառումները
6	Տեսողական պատկեր	<ul style="list-style-type: none"> • Լանդշաֆտը և տեսողական պատկերը • Թեղուտ գյուղը 	<ul style="list-style-type: none"> • Թափոնների առաջացումը • Թափոնների հավաքումը և կուտակումը • Թափոնների տեղափոխումը պահման և տեղադրման պահեստներ • Թափոնների պահումը և տեղադրումը 	Փ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Կուտակել առաջացող թափոնները իրենց համար նախատեսված տարողությունների մեջ՝ փակ վիճակում, 2. Պահել թափոնների պահման և տեղադրման տեղամասերը փակի տակ, 3. Բացառել թափոնների կուտակման տարողությունների, պահման և տեղադրման պահեստների/հրապարակների շրջակայքի աղտոտումը, 4. Բացառել առաջացած թափոնների այրումը:
7	Աղմուկ և թրթռում	<ul style="list-style-type: none"> • Թեղուտ գյուղ • Շնող-Թեղուտ միջգյուղական ճանապարհը • Աշխատանքային միջավայրը 	<ul style="list-style-type: none"> • Թափոնների տեղափոխումը պահման և տեղադրման պահեստներ • Թափոնների հանձնումը մասնագիտացված ընկերություններին 	Փ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Բացառել թափոնների տեղափոխումը և բեռնաթափումը գիշերային ժամերին, 2. Նվազեցնել թափոնների տեղափոխող բեռնատարների արագությունը (պահպանել առաջարկվող արագությունը) բնակավայրերով անցնելիս, 3. Աշխատողների համար աղմուկի մակարդակը պահպանել մինչև 80 դԲԱ տիրություն: Աղմուկի նշված արժեքը գերազանցելու դեպքում տրամադրել աշխատողներին պաշտպանիչ ականջակալներ:
8	Աշխատանքային միջավայրի վնասակար և վտանգավոր գործոններ	<ul style="list-style-type: none"> • Աշխատանքային միջավայրը (աշխատողներ) 	<ul style="list-style-type: none"> • Թափոնների առաջացումը • Թափոնների հավաքումը և կուտակումը • Թափոնների տեղափոխումը պահման և տեղադրման պահեստներ • Թափոնների պահումը և տեղադրումը 	Մ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Թափոնների հետ գործածությանը ներգրաված աշխատողների հետ անցկացնել աշխատանքի պաշտպանության և հրդեհային անվտանգության գծով հրահանգավորում, 2. Իրականացնել աշխատողների առողջության վիճակի բուժ. զննում, 3. Ապահովել աշխատողների սանիտարական պայմանները, ներառյալ ցնցուղարաններ, պետքարաններ և հանդերձարաններ,

№	Գործոնը/ ազդեցությունը	Միջավայրը	Աշխատանքը/գործընթացը	Ներգործության աստիճանը	Մեղմացնող միջոցառումները
					4. Ապահովել աշխատողներին անհատական պաշտպանության միջոցներով՝ հատուկ արտահագուստով, կոշիկներով, դիմակներով, ակնոցներով, ձեռնոցներով և այլն, 5. Աշխատողներին ապահովել առաջին բուժօգնություն ցուցաբերելու միջոցներով:
9	Հրդեհների և բռնկումների վտանգ	<ul style="list-style-type: none"> Աշխատանքային միջավայրը (աշխատողներ) 	<ul style="list-style-type: none"> Թափոնների հավաքումը և կուտակումը Թափոնների տեղափոխումը պահման և տեղադրման պահեստներ Թափոնների պահումը և տեղադրումը 	Մ	1. Ապահովել թափոնների պահման և տեղադրման պահեստները առաջնային հրդեհաշիջման միջոցներով, 2. Պահպանել աշխատանքային վիճակում հրդեհավտանգ թափոնների պահման և տեղադրման պահեստների մոտակա հիդրանտները և հրդեհային հանդերձանքը, 3. Ապահովել բոլոր թափոնների պահման և տեղադրման պահեստները տարահանման պլաններով, 4. Թափոնների գործածությանը ներգրավված անձնակազմի հետ անցկացնել ուսումնական վարժանքներ, ուղղված որևէ վթարային իրավիճակին արագ արձագանքմանը:

Հավելվածներ

1. Ներքին ավտոհավաքակայան

- 1.1 - Բանեցված օդանւշիչ դողերի պահեստ
- 1.2 - Բանեցված կապարե կուտակիչների պահեստ
- 1.3 - Բանեցված յուղերի պահեստ

2. Ընդհանուր բաց հրապարակ`

- 2.1 - Կոմբինատի մետաղաջարդոնի պահման հարթակ
- 2.2 - Կոմբինատի շինարարական աղբի մնացորդների պահման հարթակ

3. Հարստացուցիչ ֆաբրիկա`

- 3.1 - Բանեցված յուղերի պահեստ
- 3.2 - Դատարկ պարկերի պահեստ
- 3.3 - Բանեցված մնդիկային լամպերի պահեստ
- 3.4 - Պլաստմասե թափոնների պահեստ

4. Հանքային տեխնիկայի ավտոհավաքակայան

- 4.1 - Բանեցված յուղերի պահեստ
- 4.2 - Յուղի գտիչների պահման հարթակ
- 4.3 - Բանեցված կապարե կուտակիչների պահեստ
- 4.4 - Բանեցված օդանւշիչ դողերի պահեստ

Կոորդինատներ	
X	Y
1 - 41° 7'18.79"C	44°50'30.39"B
2 - 41° 7'13.83"C	44°50'6.20"B
3 - 41° 6'18.92"C	44°50'14.21"B
4 - 41° 5'54.37"C	44°50'38.28"B

Մշտադիտարկումների օբյեկտը	Մշտադիտարկումների վայրը	Ցուցանիշը					Մշտադիտարկումների տեսակը	Հաճախականությունը	Տարեկան միջինացված արդյունքը							
		Համաձայն ՀՀ կառավարության 2011թ. հունվարի 27-ի N 75-Ն որոշման (Դեբեդ գետի ավազանի համար)	I	II	III	IV				V						
Մակերևույթային ջրեր	Դեբեդ գետ, ընկերության ջրառի կետի մոտից (1-ին կետ՝ ըստ քարտեզի)	Ցուցանիշը						Նմուշառում, նմուշի լաբորատոր հետազոտություն, հոսքի ուսումնասիրություն	Ամսական մեկ անգամ	Վախված մասնիկներ, մգ/լ	2.84	3.41	5.68	11.36	>11.36	6,3
		Ph	6.5-9.0	6.5-9.0	6.5-9.0	6.5-9.0 (8.5)	<6.5 կամ >9.0			8,568						
		Ընդհանուր հանքայնացում, մգ/լ	142	284	1000	1500 (1000)	>1500			277						
		Էլեկտրահաղ. մկՍմ/սմ	218	436	1000	1500	>1500			362,75						
		ԹԿՊ, մգ O ₂ /լ	3	5	9	8	>18			3,55						
		ԹՔՊ-Mn, մգ O ₂ /լ	2,21	10	15	20	>20			8,673						
		Հիդրոկարբոնատներ, մգ/լ	չի դասակարգվում							160,68						
		Կարբոնատներ, մգ/լ	չի դասակարգվում							6,5						
		Սուլֆատներ, մգ/լ	35.42	70.84	150	23,17	>250			23,17						
		Քլորիդներ, մգ/լ	6.3	12.6	150	7,913	>200			7,913						
		Mg, մգ/լ	7,2	50	100	200	>200			9,44						
		Ca, մգ/լ	40	100	200	300	>300			44,15						
		Fe, մգ/լ	0,09	0,18	0,5	1	>1			0,236						
		Mn, մգ/լ	0,032	0,064	0,128	0,256	>0,256			0,0345						
		Co, մգ/լ	0,0014	0,0028	0.0056	0.0112	>0.0112			0,001705						
		Ni, մգ/լ	0,0011	0,0111	0,05	0,1	>0,1			0,00118						
		Cu, մգ/լ	0,003	0,023	0,05	0,1	>0,1			0,00737						
		Zn, մգ/լ	0,0043	0,1	0,2	0,5	>0,5			0,0387						
		As, մգ/լ	0,00042	0,02	0,05	0,1	>0,1			0,00114						
		Mo, մգ/լ	0,00076	0,00152	0,00304	0,00608	>0,00608			0,00226						
		Cd, մգ/լ	0,00024	0,00124	0,00224	0,00424	>0,00424			0,000194						
Քսիլոլ, մգ/լ	չի դասակարգվում					Չի հայտն.										

Մշտադի- տարկումների օբյեկտը	Մշտադիտար -կումների վայրը	Ցուցանիշը Համաձայն ՀՀ կառավարության 2011թ. հունվարի 27-ի N 75-Ն որոշման (Դեբեդ գետի ավազանի համար)						Մշտադի- տարկումների տեսակը	Հաճախակա -նությունը	Տարեկան միջինացված արդյունքը	
		Ցուցանիշը	I	II	III	IV	V				
Մակերևույթա -յին ջրեր	Դեբեդ և Շնող գետերի խառնման մասից 50մ ներքև (2-րդ կետ՝ ըստ քարտեզի)	Կախված մասնիկներ, մգ/լ	2.84	3.41	5.68	11.36	>11.36	Նմուշառում, նմուշի լաբորատոր հետազոտություն, հոսքի ուսումնասիրությո ւն	Ամսական մեկ անգամ	7,14	
		Ph	6.5-9.0	6.5-9.0	6.5-9.0	6.5-9.0 (8.5)	<6.5 կամ >9.0			8,592	
		Ընդհանուր հանքայնացում, մգ/լ	142	284	1000	1500 (1000)	>1500			282,3	
		Էլեկտրահաղ. մկՍմ/սմ	218	436	1000	1500	>1500			373,6	
		ԹԿՊ, մգ O ₂ /լ	3	5	9	18	>18			3,525	
		ԹՔՊ-Mn, մգ O ₂ /լ	2,21	10	15	20	>20			5,35	
		Հիդրոկարբոնատներ, մգ/լ	չի դասակարգվում							170,94	
		Կարբոնատներ, մգ/լ	չի դասակարգվում							8	
		Սուլֆատներ, մգ/լ	35.42	70.84	150		>250			27,86	
		Քլորիդներ, մգ/լ	6.3	12.6	150		>200			8,980	
		Mg, մգ/լ	7,2	50	100	200	>200			9,96	
		Ca, մգ/լ	40	100	200	300	>300			48	
		Fe, մգ/լ	0,09	0,18	0,5	1	>1			0,243	
		Mn, մգ/լ	0,032	0,064	0,128	0,256	>0,256			0,0364	
		Co, մգ/լ	0,0014	0,0028	0.0056	0.0112	>0.0112			0,000798	
		Ni, մգ/լ	0,0011	0,0111	0,05	0,1	>0,1			0,00113	
		Cu, մգ/լ	0,003	0,023	0,05	0,1	>0,1			0,01319	
		Zn, մգ/լ	0,0043	0,1	0,2	0,5	>0,5			0,0371	
		As, մգ/լ	0,00042	0,02	0,05	0,1	>0,1			0,00105	
		Mo, մգ/լ	0,00076	0,00152	0,00304	0,00608	>0,00608			0,00955	
		Cd, մգ/լ	0,00024	0,00124	0,00224	0,00424	>0,00424			0,000180	
Քսիլոլ, մգ/լ	չի դասակարգվում						Չի հայտն.				

Մշտադի- տարկումների օբյեկտը	Մշտադիտար- կումների վայրը	Ցուցանիշը Համաձայն ՀՀ կառավարության 2011թ. հունվարի 27-ի N 75-Ն որոշման (Դեբեդ գետի ավազանի համար)					Մշտադի- տարկումների տեսակը	Հաճախակա -նությունը	Տարեկան միջինացված արդյունքը		
		Ցուցանիշը	I	II	III	IV				V	
Մակերևույթա -յին ջրեր	Շնող և Խառատանոց գետերի խառնման մասից 50մ ներքև՝ մինչև ավտովազմա ն կետը (3-րդ կետ՝ ըստ քարտեզի)	Կախված մասնիկներ, մգ/լ	2.84	3.41	5.68	11.36	>11.36	Նմուշառում, նմուշի լաբորատոր հետազոտություն, հոսքի ուսումնասիրությո ւն	Ամսական մեկ անգամ	4,14	
		Ph	6.5-9.0	6.5-9.0	6.5-9.0	6.5-9.0 (8.5)	<6.5 կամ >9.0			8,35	
		Ընդհանուր հանքայնացում, մգ/լ	142	284	1000	1500 (1000)	>1500			547,3	
		Էլեկտրահաղ. մկՍմ/սմ	218	436	1000	1500	>1500			829	
		ԹԿՊ, մգ O ₂ /լ	3	5	9	18	>18			4,635	
		ԹՔՊ-Mn, մգ O ₂ /լ	2,21	10	15	20	>20			10,53	
		Հիդրոկարբոնատներ, մգ/լ	չի դասակարգվում								276,62
		Կարբոնատներ, մգ/լ	չի դասակարգվում								15
		Սուլֆատներ, մգ/լ	35.42	70.84	150	250	>250			92,36	
		Քլորիդներ, մգ/լ	6.3	12.6	150	200	>200			8,267	
		Mg, մգ/լ	7,2	50	100	200	>200			20,47	
		Ca, մգ/լ	40	100	200	300	>300			109,81	
		Fe, մգ/լ	0,09	0,18	0,5	1	>1			0,236	
		Mn, մգ/լ	0,032	0,064	0,128	0,256	>0,256			0,0888	
		Co, մգ/լ	0,0014	0,0028	0.0056	0.0112	>0.0112			0,00099	
		Ni, մգ/լ	0,0011	0,0111	0,05	0,1	>0,1			0,00208	
		Cu, մգ/լ	0,003	0,023	0,05	0,1	>0,1			0,0378	
		Zn, մգ/լ	0,0043	0,1	0,2	0,5	>0,5			0,0310	
		As, մգ/լ	0,00042	0,02	0,05	0,1	>0,1			0,00048	
		Mo, մգ/լ	0,00076	0,00152	0,00304	0,00608	>0,00608			0,03020	
		Cd, մգ/լ	0,00024	0,00124	0,00224	0,00424	>0,00424			0,000112	
Քսիլոլ, մգ/լ	չի դասակարգվում						Չի հայտն.				

Մշտադի- տարկումների օբյեկտը	Մշտադիտար- կումների վայրը	Ցուցանիշը					Մշտադի- տարկումների տեսակը	Հաճախակա- նությունը	Տարեկան միջինացված արդյունքը	
		Համաձայն ՀՀ կառավարության 2011թ. հունվարի 27-ի N 75-Ն որոշման (Դեբեդ գետի ավազանի համար)	I	II	III	IV				V
Մակերևույթա- յին ջրեր	Խառատածոր գետից՝ մինչև ռեստորանայ ին համալիր (4-րդ կետ՝ ըստ քարտեզի)	Կախված մասնիկներ, մգ/լ	2.84	3.41	5.68	11.36	>11.36	Նմուշառում, նմուշի լաբորատոր հետազոտություն, հոսքի ուսումնասիրությո ւն	Ամսական մեկ անգամ	24,53
		Ph	6.5-9.0	6.5-9.0	6.5-9.0	6.5-9.0 (8.5)	<6.5 կամ >9.0			8,38
		Ընդհանուր հանքայնացում, մգ/լ	142	284	1000	1500 (1000)	>1500			620,7
		Էլեկտրահաղ. մկՍմ/սմ	218	436	1000	1500	>1500			1056
		ԹԿՊ, մգ O ₂ /լ	3	5	9	18	>18			3,965
		ԹՔՊ-Mn, մգ O ₂ /լ	2,21	10	15	20	>20			12,21
		Հիդրոկարբոնատներ, մգ/լ	չի դասակարգվում							196,28
		Կարբոնատներ, մգ/լ	չի դասակարգվում							9,75
		Սուլֆատներ, մգ/լ	35.42	70.84	150	250	>250			292,04
		Քլորիդներ, մգ/լ	6.3	12.6	150	200	>200			10,773
		Mg, մգ/լ	7,2	50	100	200	>200			20,11
		Ca, մգ/լ	40	100	200	300	>300			113,34
		Fe, մգ/լ	0,09	0,18	0,5	1	>1			0,184
		Mn, մգ/լ	0,032	0,064	0,128	0,256	>0,256			0,1584
		Co, մգ/լ	0,0014	0,0028	0.0056	0.0112	>0.0112			0,00064
		Ni, մգ/լ	0,0011	0,0111	0,05	0,1	>0,1			0,00227
		Cu, մգ/լ	0,003	0,023	0,05	0,1	>0,1			0,0278
		Zn, մգ/լ	0,0043	0,1	0,2	0,5	>0,5			0,0191
		As, մգ/լ	0,00042	0,02	0,05	0,1	>0,1			0,00104
		Mo, մգ/լ	0,00076	0,00152	0,00304	0,00608	>0,00608			0,10487
		Cd, մգ/լ	0,00024	0,00124	0,00224	0,00424	>0,00424			0,000153
Քսիլոլ, մգ/լ	չի դասակարգվում					Չի հայտն.				

Մշտադի-տարկումների օբյեկտը	Մշտադիտար-կումների վայրը	Ցուցանիշը Համաձայն ՀՀ կառավարության 2011թ. հունվարի 27-ի N 75-Ն որոշման (Դեբեդ գետի ավազանի համար)						Մշտադի-տարկումների տեսակը	Հաճախակա-նությունը	Տարեկան միջինացված արդյունքը	
		Ցուցանիշը	I	II	III	IV	V				
Մակերևույթա-յին ջրեր	Խառատածոր և Շնող գետերի խառնման մասից 200մ վերև (5-րդ կետ՝ ըստ քարտեզի)	Կախված մասնիկներ, մգ/լ	2.84	3.41	5.68	11.36	>11.36	Նմուշառում, նմուշի լաբորատոր հետազոտություն, հոսքի ուսումնասիրությո-ւն	Ամսական մեկ անգամ	3,64	
		Ph	6.5-9.0	6.5-9.0	6.5-9.0	6.5-9.0 (8.5)	<6.5 կամ >9.0			8,45	
		Ընդհանուր հանքայնացում, մգ/լ	142	284	1000	1500 (1000)	>1500			456,7	
		Էլեկտրահաղ. մկՍմ/սմ	218	436	1000	1500	>1500			692	
		ԹԿՊ, մգ O ₂ /լ	3	5	9	18	>18			3,78	
		ԹՔՊ-Mn, մգ O ₂ /լ	2,21	10	15	20	>20			11,95	
		Հիդրոկարբոնատներ, մգ/լ	չի դասակարգվում							276,62	
		Կարբոնատներ, մգ/լ	չի դասակարգվում							15	
		Սուլֆատներ, մգ/լ	35.42	70.84	150	250	>250			55,37	
		Քլորիդներ, մգ/լ	6.3	12.6	150	200	>200			8,315	
		Mg, մգ/լ	7,2	50	100	200	>200			19,17	
		Ca, մգ/լ	40	100	200	300	>300			88,42	
		Fe, մգ/լ	0,09	0,18	0,5	1	>1			0,1	
		Mn, մգ/լ	0,032	0,064	0,128	0,256	>0,256			0,0186	
		Co, մգ/լ	0,0014	0,0028	0.0056	0.0112	>0.0112			0,00074	
		Ni, մգ/լ	0,0011	0,0111	0,05	0,1	>0,1			0,00175	
		Cu, մգ/լ	0,003	0,023	0,05	0,1	>0,1			0,0325	
		Zn, մգ/լ	0,0043	0,1	0,2	0,5	>0,5			0,0248	
		As, մգ/լ	0,00042	0,02	0,05	0,1	>0,1			0,00035	
		Mo, մգ/լ	0,00076	0,00152	0,00304	0,00608	>0,00608			0,02320	
		Cd, մգ/լ	0,00024	0,00124	0,00224	0,00424	>0,00424			0,000086	
		Քսիլոլ, մգ/լ	չի դասակարգվում							Չի հայտն.	

Մշտադիտարկումների օբյեկտը	Մշտադիտարկումների վայրը	Ցուցանիշը					Մշտադիտարկումների տեսակը	Հաճախակա-նությունը	Տարեկան միջինացված արդյունքը		
		Համաձայն ՀՀ կառավարության 2011թ. հունվարի 27-ի N 75-Ն որոշման (Դեբեդ գետի ավազանի համար)	I	II	III	IV				V	
Մակերևույթա-յին ջրեր	Հյուրանոցայի ն համալիրից ներքև՝ Թեղուտ ՓԲԸ և Թեղուտ գյուղի վարչական սահմանից 10մ ներքև (6-րդ կետ՝ ըստ քարտեզի)	Կախված մասնիկներ, մգ/լ	2.84	3.41	5.68	11.36	>11.36	Նմուշառում, նմուշի լաբորատոր հետազոտություն, հոսքի ուսումնասիրությո-ւն	Ամսական մեկ անգամ	2,07	
		Ph	6.5-9.0	6.5-9.0	6.5-9.0	6.5-9.0 (8.5)	<6.5 կամ >9.0			8,20	
		Ընդհանուր հանքայնացում, մգ/լ	142	284	1000	1500 (1000)	>1500			442,7	
		Էլեկտրահաղ. մկՍմ/սմ	218	436	1000	1500	>1500			663,5	
		ԹԿՊ, մգ O ₂ /լ	3	5	9	18	>18			3,505	
		ԹՔՊ-Mn, մգ O ₂ /լ	2,21	10	15	20	>20			8,63	
		Հիդրոկարբոնատներ, մգ/լ	չի դասակարգվում								269,5
		Կարբոնատներ, մգ/լ	չի դասակարգվում								12
		Սուլֆատներ, մգ/լ	35.42	70.84	150	250	>250			51,17	
		Քլորիդներ, մգ/լ	6.3	12.6	150	200	>200			6,185	
		Mg, մգ/լ	7,2	50	100	200	>200			18,41	
		Ca, մգ/լ	40	100	200	300	>300			89,37	
		Fe, մգ/լ	0,09	0,18	0,5	1	>1			0,1	
		Mn, մգ/լ	0,032	0,064	0,128	0,256	>0,256			0,0227	
		Co, մգ/լ	0,0014	0,0028	0.0056	0.0112	>0.0112			0,00071	
		Ni, մգ/լ	0,0011	0,0111	0,05	0,1	>0,1			0,00177	
		Cu, մգ/լ	0,003	0,023	0,05	0,1	>0,1			0,0309	
		Zn, մգ/լ	0,0043	0,1	0,2	0,5	>0,5			0,0194	
		As, մգ/լ	0,00042	0,02	0,05	0,1	>0,1			0,00038	
		Mo, մգ/լ	0,00076	0,00152	0,00304	0,00608	>0,00608			0,01923	
		Cd, մգ/լ	0,00024	0,00124	0,00224	0,00424	>0,00424			0,000085	
Քսիլոլ, մգ/լ	չի դասակարգվում						Չի հայտն.				

Մշտադի-տարկումների օբյեկտը	Մշտադիտար-կումների վայրը	Ցուցանիշը					Մշտադի-տարկումների տեսակը	Հաճախակա-նությունը	Տարեկան միջինացված արդյունքը	
		Համաձայն ՀՀ կառավարության 2011թ. հունվարի 27-ի N 75-Ն որոշման (Դեբեդ գետի ավազանի համար)	I	II	III	IV				V
Մակերևույթա-յին ջրեր	Դուքանաձոր և Շնող գետերի հատման մասից 50մ ներքև (7-րդ կետ՝ ըստ քարտեզի)	Կախված մասնիկներ, մգ/լ	2.84	3.41	5.68	11.36	>11.36	Նմուշառում, նմուշի լաբորատոր հետազոտություն, հոսքի ուսումնասիրությո-ւն	Ամսական մեկ անգամ	1,46
		Ph	6.5-9.0	6.5-9.0	6.5-9.0	6.5-9.0 (8.5)	<6.5 կամ >9.0			8,04
		Ընդհանուր հանքայնացում, մգ/լ	142	284	1000	1500 (1000)	>1500			452,7
		Էլեկտրահաղ. մկՍմ/սմ	218	436	1000	1500	>1500			644
		ԹԿՊ, մգ O ₂ /լ	3	5	9	18	>18			2,625
		ԹՔՊ-Mn, մգ O ₂ /լ	2,21	10	15	20	>20			8,64
		Հիդրոկարբոնատներ, մգ/լ	չի դասակարգվում							280,69
		Կարբոնատներ, մգ/լ	չի դասակարգվում							13
		Սուլֆատներ, մգ/լ	35.42	70.84	150	250	>250			50,60
		Քլորիդներ, մգ/լ	6.3	12.6	150	200	>200			5,028
		Mg, մգ/լ	7,2	50	100	200	>200			17,05
		Ca, մգ/լ	40	100	200	300	>300			92,42
		Fe, մգ/լ	0,09	0,18	0,5	1	>1			0,1
		Mn, մգ/լ	0,032	0,064	0,128	0,256	>0,256			0,0292
		Co, մգ/լ	0,0014	0,0028	0.0056	0.0112	>0.0112			0,00111
		Ni, մգ/լ	0,0011	0,0111	0,05	0,1	>0,1			0,00196
		Cu, մգ/լ	0,003	0,023	0,05	0,1	>0,1			0,0289
		Zn, մգ/լ	0,0043	0,1	0,2	0,5	>0,5			0,0188
		As, մգ/լ	0,00042	0,02	0,05	0,1	>0,1			0,00045
		Mo, մգ/լ	0,00076	0,00152	0,00304	0,00608	>0,00608			0,01950
		Cd, մգ/լ	0,00024	0,00124	0,00224	0,00424	>0,00424			<0.0001
		Քսիլոլ, մգ/լ	չի դասակարգվում							Չի հայտն.

Մշտադի-տարկումների օբյեկտը	Մշտադիտար-կումների վայրը	Ցուցանիշը					Մշտադի-տարկումների տեսակը	Հաճախակա-նությունը	Տարեկան միջինացված արդյունքը		
		Համաձայն ՀՀ կառավարության 2011թ. հունվարի 27-ի N 75-Ն որոշման (Դեբեդ գետի ավազանի համար)	I	II	III	IV				V	
Մակերևույթա-յին ջրեր	Դուրանաձոր գետի Թեղուտ ՓԲԸ-ի վարչական սահմանի վերջնակե-տից (8-րդ կետ՝ ըստ քարտեզի)	Կախված մասնիկներ, մգ/լ	2.84	3.41	5.68	11.36	>11.36	Նմուշառում, նմուշի լաբորատոր հետազոտություն, հոսքի ուսումնասիրությո-ւն	Ամսական մեկ անգամ	2,80	
		Ph	6.5-9.0	6.5-9.0	6.5-9.0	6.5-9.0 (8.5)	<6.5 կամ >9.0			8,30	
		Ընդհանուր հանքայնացում, մգ/լ	142	284	1000	1500 (1000)	>1500			605,7	
		Էլեկտրահաղ. մկՍմ/սմ	218	436	1000	1500	>1500			819	
		ԹԿՊ, մգ O ₂ /լ	3	5	9	18	>18			3,305	
		ԹՔՊ-Mn, մգ O ₂ /լ	2,21	10	15	20	>20			6,99	
		Հիդրոկարբոնատներ, մգ/լ	չի դասակարգվում								277,64
		Կարբոնատներ, մգ/լ	չի դասակարգվում								12,5
		Սուլֆատներ, մգ/լ	35.42	70.84	150	250	>250			93,13	
		Քլորիդներ, մգ/լ	6.3	12.6	150	200	>200			6,405	
		Mg, մգ/լ	7,2	50	100	200	>200			22,67	
		Ca, մգ/լ	40	100	200	300	>300			128,35	
		Fe, մգ/լ	0,09	0,18	0,5	1	>1			0,2	
		Mn, մգ/լ	0,032	0,064	0,128	0,256	>0,256			0,0273	
		Co, մգ/լ	0,0014	0,0028	0.0056	0.0112	>0.0112			0,00320	
		Ni, մգ/լ	0,0011	0,0111	0,05	0,1	>0,1			0,00274	
		Cu, մգ/լ	0,003	0,023	0,05	0,1	>0,1			0,0544	
		Zn, մգ/լ	0,0043	0,1	0,2	0,5	>0,5			0,0182	
		As, մգ/լ	0,00042	0,02	0,05	0,1	>0,1			0,00025	
		Mo, մգ/լ	0,00076	0,00152	0,00304	0,00608	>0,00608			0,04877	
		Cd, մգ/լ	0,00024	0,00124	0,00224	0,00424	>0,00424			0,000129	
Քսիլոլ, մգ/լ	չի դասակարգվում						Չի հայտն.				

Մշտադիտարկումների օբյեկտը	Մշտադիտարկումների վայրը	Ցուցանիշը					Մշտադիտարկումների տեսակը	Հաճախակա-նությունը	Տարեկան միջինացված արդյունքը	
		Համաձայն ՀՀ կառավարության 2011թ. հունվարի 27-ի N 75-Ն որոշման (Դեբեդ գետի ավազանի համար)	I	II	III	IV				V
Մակերևույթա-յին ջրեր	Դուքանաձոր գետի փակ ջրատարի մոտից (9-րդ կետ՝ ըստ քարտեզի)	Կախված մասնիկներ, մգ/լ	2.84	3.41	5.68	11.36	>11.36	Նմուշառում, նմուշի լաբորատոր հետազոտություն, հոսքի ուսումնասիրությո-ւն	Ամսական մեկ անգամ	1,71
		Ph	6.5-9.0	6.5-9.0	6.5-9.0	6.5-9.0 (8.5)	<6.5 կամ >9.0			8,42
		Ընդհանուր հանքայնացում, մգ/լ	142	284	1000	1500 (1000)	>1500			219,7
		Էլեկտրահաղ. մկՍմ/սմ	218	436	1000	1500	>1500			300,2
		ԹԿՊ, մգ O ₂ /լ	3	5	9	18	>18			3,46
		ԹՔՊ-Mn, մգ O ₂ /լ	2,21	10	15	20	>20			10,36
		Հիդրոկարբոնատներ, մգ/լ	չի դասակարգվում							152,55
		Կարբոնատներ, մգ/լ	չի դասակարգվում							8
		Սուլֆատներ, մգ/լ	35.42	70.84	150	250	>250			22,04
		Քլորիդներ, մգ/լ	6.3	12.6	150	200	>200			3,029
		Mg, մգ/լ	7,2	50	100	200	>200			7,46
		Ca, մգ/լ	40	100	200	300	>300			43,05
		Fe, մգ/լ	0,09	0,18	0,5	1	>1			0,1
		Mn, մգ/լ	0,032	0,064	0,128	0,256	>0,256			0,0020
		Co, մգ/լ	0,0014	0,0028	0.0056	0.0112	>0.0112			0,00045
		Ni, մգ/լ	0,0011	0,0111	0,05	0,1	>0,1			0,00064
		Cu, մգ/լ	0,003	0,023	0,05	0,1	>0,1			0,0049
		Zn, մգ/լ	0,0043	0,1	0,2	0,5	>0,5			0,0092
		As, մգ/լ	0,00042	0,02	0,05	0,1	>0,1			0,00034
		Mo, մգ/լ	0,00076	0,00152	0,00304	0,00608	>0,00608			0,00828
Cd, մգ/լ	0,00024	0,00124	0,00224	0,00424	>0,00424	<0.0001				
Քսիլոլ, մգ/լ	չի դասակարգվում					Չի հայտն.				

Մշտադիտարկումների օբյեկտը	Մշտադիտարկումների վայրը	Ցուցանիշը		Մշտադիտարկումների տեսակը	Հաճախականությունը	Տարեկան միջինացված արդյունքը	
		Ցուցանիշը	ՍԹԿ			«Մնձուտ» (11-րդ կետ՝ ըստ քարտեզի)	«Տանձուտ» (10-րդ կետ՝ ըստ քարտեզի)
Մակերևույթային ջրեր	Թեղուտ համայնքի բնական աղբյուրների խմելու ջրեր («Մնձուտ» և «Տանձուտ»)	Կախված մասնիկներ, մգ/լ	-	Նմուշառում, նմուշի լաբորատոր հետազոտություն	Ամսական մեկ անգամ	2որացած	0,75
		Ph	6 - 9				7,65
		Ընդհանուր հանքայնացում, մգ/լ	1000 (1500)				533,0
		Էլեկտրահաղ. մկՍմ/սմ	-				704
		ԹԿՊ, մգ Օ ₂ /լ	-				2,6
		ԹՔՊ-Mn, մգ Օ ₂ /լ	5,0				15,37
		Հիդրոկարբոնատներ, մգ/լ	-				386,46
		Կարբոնատներ, մգ/լ	-				18,5
		Սուլֆատներ, մգ/լ	500,0				33,86
		Քլորիդներ, մգ/լ	350,0				9,257
		Mg, մգ/լ	40,0				21,87
		Ca, մգ/լ	180,0				82,86
		Fe, մգ/լ	0.3(1.0)				0,1
		Mn, մգ/լ	0.1 (0.5)				0,0014
		Co, մգ/լ	0,1				0,00051
		Ni, մգ/լ	-				0,00095
		Cu, մգ/լ	1,0				0,0024
		Zn, մգ/լ	5,0				0,0107
		As, մգ/լ	0,05				0,00035
		Mo, մգ/լ	0,25				0,00586
		Cd, մգ/լ	0,001				<0.0001
		Քսիլոլ, մգ/լ	0,05				9,257
							2ի հայտն.

		Ցուցանիշը			Տարեկան միջինացված արդյունքը
--	--	-----------	--	--	------------------------------

Մշտադիտարկումների օբյեկտը	Մշտադիտարկումների վայրը		Մշտադիտարկումների տեսակը	Հաճախականությունը	Պոչամբարից ներքև 1 (12-րդ կետ՝ ըստ քարտեզի	Պոչամբարից ներքև 2 (13-րդ կետ՝ ըստ քարտեզի	Պոչամբարից ներքև 3 (14-րդ կետ՝ ըստ քարտեզի	Պոչամբարից ներքև 4 (15-րդ կետ՝ ըստ քարտեզի	Պոչամբարից վերև (17-րդ կետ՝ ըստ քարտեզի	Լցակայաններից ներքև (16-րդ կետ՝ ըստ քարտեզի
Ստորգետնյա ջրեր	Ստորգետնյա ջրերի հորիզոնների դիտակետեր	Կախված մասնիկներ, մգ/լ	Նմուշառում, նմուշի լաբորատոր հետազոտություն	Ամսական մեկ անգամ	222,32	646,40	73,37	413,56	Չորացած	339,86
		Ph			7,30	7,57	7,09	7,04		7,33
		Ընդհանուր հանքայնացում, մգ/լ			1133,0	1151,7	895,3	1092,0		1201,0
		Էլեկտրահաղ. մկՍմ/սմ			1610	1580	1188,5	1512,5		1291
		ԹԿՊ, մգ Օ ₂ /լ			3,155	9,905	2,635	3,135		1,34
		ԹՔՊ-Mn, մգ Օ ₂ /լ			13,94	15,62	10,54	11,99		5,71
		Հիդրոկարբոնատներ, մգ/լ			269,49	261,38	338,67	260,34		468,31
		Կարբոնատներ, մգ/լ			10,5	5	10	11		18,75
		Սուլֆատներ, մգ/լ			516,97	647,25	286,11	623,68		349,92
		Քլորիդներ, մգ/լ			20,373	14,937	21,323	18,693		6,360
		Mg, մգ/լ			27,63	29,53	26,31	36,14		26,97
		Ca, մգ/լ			180,27	171,16	117,12	186,22		302,28
		Fe, մգ/լ			1,2	0,9	0,2	0,6		0,5
		Mn, մգ/լ			0,6756	1,4231	0,4761	0,3017		0,5151
		Co, մգ/լ			0,00230	0,00289	0,00209	0,00197		0,00805
		Ni, մգ/լ			0,00426	0,00360	0,00210	0,00401		0,0127
		Cu, մգ/լ			0,0108	0,0052	0,0055	0,0103		0,0250
		Zn, մգ/լ			0,0127	0,0298	0,0212	0,0224		0,0334
		As, մգ/լ			0,00307	0,00316	0,00095	0,00075		0,00102
		Mo, մգ/լ			0,15217	0,15970	0,08287	0,07360		0,23100
		Cd, մգ/լ			0,000268	0,000234	0,000143	0,000141		0,00034
		Քսիլոլ, մգ/լ			Չի հայտն.	Չի հայտն.	0,00043	Չի հայտն.		Չի հայտն.

Մշտադիտարկումների օբյեկտը	Մշտադիտարկումների վայրը	Ցուցանիշը	Մշտադիտարկումների տեսակը	Հաճախականությունը	Տարեկան միջինացված արդյունքը	ՍԹԿ
Մթնոլորտային օդ	Հարստացուցիչ ֆաբրիկայի արտադրական հրապարակ	SO ₂ , մգ/մ ³	Նմուշառում, նմուշի լաբորատոր հետազոտություն, չափում ավտոմատ չափման սարքերով	Ամսական մեկ անգամ	0,00288	0,05
		NO ₂ , մգ/մ ³			0,00936	0,04
	Բացահանք (շարժական)	SO ₂ , մգ/մ ³	Նմուշառում, նմուշի լաբորատոր հետազոտություն, չափում ավտոմատ չափման սարքերով	Ամսական մեկ անգամ	0,0353	0,05
		NO ₂ , մգ/մ ³			0,0103	0,04
	գ. Շնող (մշակույթի տան մոտ)	SO ₂ , մգ/մ ³	Նմուշառում, նմուշի լաբորատոր հետազոտություն, չափում ավտոմատ չափման սարքերով	Ամսական մեկ անգամ	0,0216	0,05
		NO ₂ , մգ/մ ³			0,011005	0,04
	գ. Թեղուտ	SO ₂ , մգ/մ ³	Նմուշառում, նմուշի լաբորատոր հետազոտություն, չափում ավտոմատ չափման սարքերով	Ամսական մեկ անգամ	0,01007	0,05
		NO ₂ , մգ/մ ³			0,007035	0,04

Տեղեկատվությունը ներկայացրեց՝

Թեղուտ ՓԲԸ, ՀՀ Լոռու մարզ, գ. Թեղուտ, 3-րդ փ., 2-րդ փակ., թիվ 2, 060622533, info@teghoutmining.am
(գտնվելու և գործունեության իրականացման վայրը, հեռախոսահամարը, էլեկտրոնային հասցեն)

Ղեկավար՝

Վլադիմիր Նալիվայկո
Գլխավոր տնօրեն

(Պաշտոնը, անունը, ազգանունը)

(Ստորագրությունը, ամիսը, ամսաթիվը, տարեթիվը)

05.02.2021